

ትምህርት 18

1ኛ ቀን፡- የመጽሐፈ ዕዝራ መግቢያ

ብዙ ጊዜ ከመንግሥት ይልቅ የሚቀለው ግፍረት ነው። የሐሰት ትምህርቶች በጥቂት ሳምንታት ወይም በአንድ ዓመት ጊዜ ውስጥ ወደ ቤተ ክርስቲያን ሊገቡና የብዙ ሰዎችን ሕይወት በቀላሉ ሊያጠፉ ይችላሉ፤ ዳሩ ግን እንዲት ቤተ ክርስቲያን በሐሰት ትምህርት ወይም በመለያየት ከፈረሰች በኋላ እንደገና እርስዋን መንግሥት ብዙ ዓመታትንና እጅግ አስቸጋሪ የሆኑ ሥራዎችን ይጠይቃል።

1ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ቤተ ክርስቲያን ወይም የክርስቲያኖች ሕይወት ሊጠፋ የሚችልባቸውን መንገዶች ዘርዘር። ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የፈረሰውን ነገር የሚገነቡባቸውን መንገዶች ዘርዘር። ሐ) በዚህ መንገድ ቤተ ክርስቲያንን የፈረሰችበትና እንደገና የተሠራችበት ሁኔታ ካለ ምሳሌዎችን ዘርዘር።

መጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ የፈረሰው ነገር እንዴት እንደተገነባ የሚናገሩ ናቸው። ካለፈው ሳምንት ትምህርት እንደምታስታውሰው፤ እግዚአብሔር በእስራኤል ሕዝብ ዓመፅና ኃጢአት ምክንያት፤ ባቢሎናውያን የኢየሩሳሌምን ከተማና የክብር ደመናው እንዲቀመጥበት ያዘዘውን ቤተ መቅደስ እንዲያጠፉ መፍቀዱን ተመልከተናል። አብዛኛዎቹ የይሁዳ ሰዎች በኃጢአታቸው ምክንያት በምርኮ ተወሰዱ። በመጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ ግን የእግዚአብሔር ሕዝብ እንዴት ተመልሰው ለመቋቋምና ቤተ መቅደሱን እንደገና መሥራት እንደጀመሩ እናያለን። የአይሁድ ሕዝብ ቅሬታዎች ከምርኮ ወደ ይሁዳ ተመለሱ። ቤተ መቅደሱ፤ በመጨረሻም የኢየሩሳሌም ቅጥሮች ተሠሩ። ከሁሉ በላይ እጅግ አስፈላጊ የሆነው ግን የእግዚአብሔርን ሕዝብ መንፈሳዊ ሕይወት መሥራት ነበር። ይህም ቤተ መቅደሱንና ቅጥሮቹን ከመሥራት እጅግ የከበደና ረጅም ጊዜ የወሰደ ነበር።

እስካሁን ድረስ የተመለከትናቸው የታሪክ መጻሕፍት፤ አይሁድ ወደ ምርኮ ከመሄዳቸው በፊት በነበራቸው ታሪክ ላይ የሚያተኩሩ ነበሩ። እነዚህም ከመጽሐፈ ኢያሱ እስከ 2ኛ ዜና መዋዕል ያሉት ናቸው። አይሁድ ከምድራቸው ተግዘው ወደ ምርኮ ከሄዱ በኋላ ስላለው ታሪክ የሚናገሩ ሦስት መጻሕፍት አሉ። እነዚህ ሦስት የመጨረሻ መጻሕፍት

ዕዝራ፡ ነህምያና አስቴር ናቸው። በዚህ ሳምንት ከምርኮ በኋላ ስለነበረው ታሪክ ከሚናገሩት መጻሕፍት የመጀመሪያ የሆነውን መጽሐፈ ዕዝራን እንመለከታለን።

2ኛ ጥያቄ፡ ስለ መጽሐፈ ዕዝራ ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት አንብብ። ከዚያም በዚህ ስፍራ ስለ መጽሐፈ ዕዝራ የተጠቀሱ ጠቃሚ እውነቶችን ዘርዝር።

መጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ

ልክ እንደ መጽሐፈ ሳሙኤል፡ ነገሥትና ዜና መዋዕል መጽሐፈ ዕዝራና ነህምያም በዕብራይስጡ ብሉይ ኪዳን አንድ መጽሐፍ ነበሩ። ዕዝራና ነህምያ በጊዜያቸው የተፈጸመውን ድርጊት እየተከታተሉ ራሳቸው የመዘገቡት ቢመስልም፡ ብዙ ምሁራን የሚስማሙት ጽሑፎችን የሰበሰባቸውና ወደ አንድ መጽሐፍ በማጠቃለል ያቃናቸው ሌላ ሰው እንደሆነ ነው።

በዕብራይስጡ መጽሐፍ ቅዱስ በኋላ ወደ ግሪክ ቋንቋ ሲተረጎም፡ ተርጓሚዎቹ አንድ የነበረውን መጽሐፍ ለሁለት ከፈሉት። በግሪኩ መጽሐፍ ቅዱስ እነዚህ ሁለት መጻሕፍት 1ኛና 2ኛ ዕዝራ በመባል ይታወቃሉ። በኋላ የእነዚህ መጻሕፍት ርዕስ የመጀመሪያው ዕዝራ፡ ሁለተኛው ደግሞ ነህምያ ተብሎ ተሰየመ። እነዚህን ስያሜዎች ያገኙት በመጻሕፍቱ ውስጥ ባሉት ዋና ገጸ ባሕርያት በዕዝራና በነህምያ ነው።

የመጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ ጸሐፊዎች

የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን መጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ በማን እንደተጻፉና እንዴት እንደተጻፉ ያላቸው አመለካከት የተለያየ ነው። የአብዛኛዎቹ አስተሳሰብ ዕዝራና ነህምያን የጻፈው ዜና መዋዕልን የጻፈው ሰው ነው የሚል ነው። ይህንንም ያሉበት ምክንያት የመጽሐፈ ዜና መዋዕል አጨራረስና የመጽሐፈ ዕዝራ አጀማመር ተመሳሳይ በመሆኑ ነው። በተጨማሪ በአጻጻፍ ስልቱም ተመሳሳይነት እናገኛለን።

ሌሎች ምሁራን ደግሞ መጻሕፍቱ ብዙ ተመሳሳይነት ቢኖሯቸውም፡ የተጻፉት ግን በተለያዩ ጸሐፊዎች ለመሆኑ የሚያሳምኑ በቂ ልዩነቶች እናገኛለን ይላሉ።

ምሁራን መጽሐፈ ዕዝራንና ነህምያን ያቀናበረው ሰው የተጠቀመባቸው ሦስት የተለያዩ ምንጮች አሉ ይላሉ። በመጀመሪያ፡

ዕዝራ በእርሱ ዘመን ስለተፈጸሙት ክስተቶች ዘግቧል። ሁለተኛ፡ ነህምያ የኢየሩሳሌምን ቅጥሮች እንዴት እንደሠራ ዘግቧል። ሦስተኛ ደግሞ፡ በሼሺባዛር (ዘሩባቤል) መሪነት አይሁዶች በመጀመሪያ እንዴት ወደ ኢየሩሳሌም እንደተመለሱ የሚናገር የተለየ ዘገባ ነበር። መጽሐፈ ዕዝራና ነህምያን በአንድ ላይ እንዲሆኑ ያደረገው ሰው ከሦስት የታሪክ ምንጮች በማሰባሰብ በአንድ መጽሐፍ እንዲጠቃለል አድርጓል።

ጸሐፊው ዕዝራ በእርሱ ስም የተሰየመውን የመጀመሪያ መጽሐፍ ጽፎ ሊሆን ይችላል። በፋርስ መንግሥት ውስጥ ሥልጣን የነበረው ሰው ስለነበር፡ አይሁድ ወደ ይሁዳ እንዲመለሱ የተፈቀደበትን ማዘጋጃ ቅጂና ሌሎች የቤተ መንግሥት መዛግብት ቅጂዎች ኖረውት ሊሆን ይችላል። ከዚህም የተነሣ አይሁድ እንዴት ወደ ምድራቸው እንደተመለሱና ዕዝራ ከስንት ዓመታት በኋላ በምድሪቱ መንፈሳዊ መነቃቃትን እንደመራ አጭር መግለጫ ጽፎ ሊሆን ይችላል። መጽሐፈ ነህምያ የተጻፈው በነህምያ ሊሆን ይችላል። መጻሕፍቱ ባላቸው ተመሳሳይነት ምክንያት፡ የመጨረሻው ሰው መጠነኛ ለውጦችን አድርጎ ወደ አንድ መጽሐፍ አዋሕዶአቸው ሊሆን ይችላል። መጽሐፈ ዕዝራ ከሌዊ ነገድ በሆነ፡ ከምርኮ በኋላ በእስራኤላውያን ታሪክ ውስጥ ታላቅ ሚና በተጫወተና ትልቅ ስፍራ በነበረው ዕዝራ በተባለ ጸሐፊ ስም ተሰይሟል። ዕዝራ የተወለደው በምርኮ ምድር ነበር። ያደገውም በባቢሎን ነበር። ለዕዝራ የእግዚአብሔርን ሕግ ስላስተማሩት፡ ወላጆቹ እግዚአብሔርን የሚፈሩ ሰዎች ሳይሆኑ አይቀሩም። ዕዝራ በባቢሎን ምድር እስራኤላውያንንና የብሉይ ኪዳን ሕግን የሚያውቅ ዝነኛ ሰው እየሆነ እንደመጣ ይመስላል። አንዳንድ ምሁራን ዕዝራ በፋርስ መንግሥት ውስጥ የአይሁድ ጉዳይ ሚኒስትር ሆኖ እንደተሾመ ይገምታሉ። የፋርስ ንጉሥ ከነበረው ከአርጤክስስ ጋር ግንኙነት የነበረውም ለዚህ ነበር። በ538 ዓ.ዓ. ሕዝቡ በዘሩባቤል መሪነት ወደ ኢየሩሳሌም ሲመለሱ ዕዝራ ያልተመለሰበትን ምክንያት አናውቅም። ምናልባት በጣም ወጣት ስለነበረ ይሆናል። በ458 ዓ.ዓ. ግን ዕዝራ ወደ ኢየሩሳሌም ለመመለስ ከፋርስ ንጉሥ ፈቃድ አገኘ። ንጉሡ ከቤተ መንግሥቱ ገንዘብ እንዲጠቀም ለዕዝራ ፈቃድ ሰጠው። ዕዝራ አንዳንድ ሌዋውያን ከእርሱ ጋር እንዲመለሱ በማሳመን፡ በቤተ መቅደስ ውስጥ የሚደረገውን አምልኮ በመምራት ይረዱት ዘንድ አደረገ።

ዕዝራ ወደ እስራኤል ከተመለሰ በኋላ በእስራኤል ሕዝብ ታሪክ ውስጥ ታላቅ ሚናን ተጫወተ። በመጀመሪያ፡ እግዚአብሔር ዕዝራን

ሁለት መንፈሳዊ እንቅስቃሴዎችን በእግዚአብሔር ሕዝብ መካከል ለመምራት ተጠቀመበት (ዕዝራ 9-10፤ ነህ. 8-9)። ሁለተኛ፡ ዕዝራ የእግዚአብሔርን ሕግ በጥንቃቄ በማጥናት የታወቀ ሰው ነበር። ለዚህ ነው አይሁድ በሕግ ሥራና እውቀት «የተካኑ» የሃይማኖት መሪዎች አባት አድርገው የሚቆጥሩት። በአዲስ ኪዳን የተጠቀሱት የፈሪሳውያንና የጸሐፍት አባት ነበር። በዕዝራ ዘመን ከምርኮ የተመለሱ አብዛኛዎቹ አይሁዳውያን የራሳቸው የሆነውንና መጽሐፍ ቅዱስ የተጻፈበትን የዕብራይስጥን ቋንቋ ስለማያውቁ ዕዝራና ሌሎች ሰዎች መጽሐፍ ቅዱስን ለእነርሱ ለመተርጎም ተገድደው ነበር። አብዛኛዎቹ አይሁድ የባቢሎንና የፋርስ የንግድ ቋንቋ የነበረውን አራማይክን ብቻ ያውቁ ነበር።

3ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በመጽሐፍ ቅዱስ እውቀት የመጠቁ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሚያስፈልጉት ለምንድን ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያሉ፡ በዚህ ሁኔታ በሚገባ የሠለጠኑ ሰዎችን ስም ዘርዝር።

መጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ የተጻፉበት ጊዜ

የመጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ ጸሐፊ ማን እንደሆነ ስለማናውቅ የተጻፉበትንም ጊዜ በእርግጠኝነት ማወቅ አንችልም። በመጽሐፉ ውስጥ የተገለጡ ድርጊቶች የተፈጸሙት ከ538-420 ዓ.ዓ. ባለው ዘመን ነበር፤ ስለዚህ መጽሐፉ በ400 ዓ.ዓ. አካባቢ ተጠናቅቆ ሳይጻፍ እንዳልቀረ መገመት ይቻላል።

የመጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ ሥረ - መሠረት

4ኛ ጥያቄ፡ 2ኛ ዜና 36፡15-19 አንብብ። ሀ) የኢየሩሳሌም ቤተ መቅደስና ቅጥሮች ምን ሆኑ? ለ) የይሁዳ ሕዝብና ንጉሡ ስምን ሆኑ?

እንደምታስታውሰው በ2ኛ ነገሥትና በ2ኛ ዜና መጨረሻ ላይ የይሁዳ ሕዝብ በባቢሎናውያን መማረካቸውን ተመልክተናል። ቤተ መቅደሱና የኢየሩሳሌም ከተማም ተደምስሰዋል። ንጉሡም ተገድሎ ሕዝቡ ተማረኩ። ይህ ሁሉ የሆነው በ586 ዓ.ዓ. ነበር። ዋና ዋና የሆኑ ምርኮዎች የተፈጸሙት ሦስት ጊዜ ብቻ ቢሆንም፤ የባቢሎን ንጉሥ አይሁዳውያንን በምርኮ የወሰደው አራት ጊዜ ይመስላል። በመጀመሪያ፤ ዳንኤልና ሌሎች በምርኮ የተጋዙት በ605 ዓ.ዓ. ሲሆን፤ ሁለተኛ፤ ሕዝቅኤልና ንጉሡ ኢየሐኪን የተጋዙት በ597 ዓ.ዓ. ነበር። ሦስተኛ፤ በ586 ዓ.ዓ. ቤተ መቅደሱ የፈረሰበትና አብዛኛውን ሕዝብ የሚመለከት ዋናው ምርኮ

ተፈጸመ፤ ነገር ግን ሌላ አራተኛ መግረከም በ582 የነበረ ይመስላል (ኤር. 52:30)። የቀሩት አንዳንድ እስራኤላውያን ወደ ግብፅ ሸሽተው ሄዱ።

አይሁድ በምርኮ ምድር

አይሁድ በ586 ዓ.ዓ. ከተማርኩበት ጊዜ ጀምሮ ሕዝቡ ከምርኮ እንዲመለሱ እስከተፈቀደበት እስከ 538 ዓ.ዓ. ድረስ ስለነበረው ሁኔታ የሚናገር የታሪክ መጽሐፍ የለም። በእነዚህ አምሳ ዓመታት ሁለት ዋና ዋና ነቢያት ነበሩ። አንዱ በባቢሎን መንግሥት ውስጥ የኖረውና የሠራው ዳንኤል ሲሆን፤ ሌላው በምርኮ ከነበሩት ወገኖቹ ጋር በባቢሎን የኖረው ሕዝቅኤል ነበር። በባቢሎን ስለኖሩባቸው ስለ እነዚህ 50 ዓመታት የምናውቀው ብዙ ነገር የለም። በባቢሎንና በመካከለኛው ምሥራቅ ተበትነው የኖሩ ይመስላሉ። ነገር ግን ይሁዳ ከተደመሰለችበት ከ586 ዓ.ዓ. በኋላ ሕዝቡ በምርኮ ምድር ማረስና የንግድ ሥራ መሥራት ጀመሩ። በባቢሎናውያንም እጅ ክፉ ነገር አይደርስባቸውም ነበር።

የባቢሎን መንግሥት

ከአሦር መንግሥት መውደቅ በኋላ፤ የባቢሎን መንግሥት ዓለምን መምራት ጀመረ። ኃይላቸው እጅግ ታላቅ የነበረ ቢሆንም፤ መንግሥታቸው የቆየው ግን በሜዶንና በፋርስ እስኪተካ ድረስ ከ70 ዓመታት ጥቂት ለሚበልጥ ጊዜ ነበር። የባቢሎን መንግሥት ዋና ዋና መሪዎች የነበሩት ከዚህ እንደሚከተለው ተዘርዝረዋል፡-

1. ናቦጶላላር (626-605 ዓ.ዓ.) በባቢሎን መንግሥት የመጀመሪያ ንጉሥ የናቡከደነፆር አባት የነበረው ናቦጶላላር ነበር። በአሦር ላይ የተደረገውን ዓመፅ በመምራት፤ የባቢሎንን ከተማ በ626 ዓ.ዓ. ያዘና ንጉሥ ሆነ። የአሦርን መንግሥት ሙሉ በሙሉ ለማጥፋት የቻለው በ609 ዓ.ዓ. ነበር።
2. ናቡከደነፆር (605-562 ዓ.ዓ.) በባቢሎን መንግሥት ውስጥ እጅግ ታላቅ የነበረው መሪ ናቡከደነፆር ነበር። አባቱ ከመሞቱ ከጥቂት ጊዜ በፊት፤ በከነዓን ላይ የተደረገውን ጦርነት በመምራት ይሁዳ ለባቢሎን መንግሥት እጅ እድትሰጥ አድርጎ ነበር። ናቡከደነፆር ራሱ እስከነበረበት ዘመን ድረስ ከነበሩ መንግሥታት ሁሉ የላቀ እጅግ ገናና መንግሥትን ያቋቋመው ታላቅ ጦረኛ ስለነበረ ብቻ ሳይሆን፤ ታላቅ ከተማና ሕንጻ ገንቢም ስለነበረ ነው። የባቢሎንን ከተማ

በጠላት እንደማትደፈር አድርጎ ገነባት። ከጥንቱ ዓለም ሰባት አስደናቂ ነገሮች አንዱ የተባለውን የአትክልት ስፍራ ለሚሰቱ ሠራላት። እርሱ ከምተ በኋላ የባቢሎን መንግሥት ኃይል እየተዳከመ ሄደ።

3. ከናቡከደነፆር በኋላ ሌሎች አራት ነገሥታት ይኖሩ ነበር። በመጀመሪያው የነገሠው አቪል ሙርዱክ ወይም ኢቭል ሚርዳክ በመባል የሚታወቀው ሰው (562-560 ዓ.ዓ.) ሲሆን፤ ሁለተኛ ኔርግሊሳር (560-556 ዓ.ዓ.) ቀጥሎም ናቦኒዱስ (556-539 ዓ.ዓ.) ነገሠ። ይህ ሰው ከፖለቲካ አመራር ይልቅ ትኩረቱ በሃይማኖታዊ ጉዳይ ላይ ነበር። ብሔራዊ እምነት የነበረውን የማርዱክን አምልኮ የሚያስፈጽሙትን ቀሳውስት ባስቀየመ ጊዜ ሕዝቡ ከሥልጣን አወረዱትና ልጁን ብልጣሶርን በምትኩ አነገሡበት። ናቦኒዱስም ለመኖር በዐረቢያ ወዳለ ቤተ መንግሥት ሄደ። የፋርስ ወታደሮች በ539 መጥተው የባቢሎንን መንግሥት ባሸነፉበት ጊዜ በሥልጣን ላይ የነበረው መሪ ብልጣሶር ነበር። እግዚአብሔር መንግሥትህ ተደምስሳለች ብሎ በግድግዳ ላይ በጻፈና ዳንኤልም በዚያ ምሽት መንግሥቱ እንደምትከፈል በተናገረ ጊዜ በሥልጣን ላይ ያለው መሪ ብልጣሶር ነበር (ዳን. 5)።

ሜዶንና ፋርስ

የሜዶንና የፋርስ ንጉሠ ነገሥት ግዛት ከ539 አንስቶ የግሪክ ንጉሥ በነበረው ታላቁ እስክንድር እስከ ተሸነፈበት እስከ 331 ዓ.ዓ. ድረስ በገናንነት ቆይቷል። የመጽሐፍ ቅዱስ ታሪክ ግን የፋርስ መንግሥት ከ539 - 400 ዓ.ዓ. የቆየበትን ዘመን ብቻ የሚሸፍን ነው። የፋርስ ዘመን መንግሥት በዓለም ውስጥ ካሉት መንግሥታት ይልቅ በዚያን ጊዜ ላቅ ያለና ገናና ገዢ እንደ ነበረ የዓለም ታሪክ ይመሰክራል። ከዚህ በመቀጠል በፋርስ ዘመን መንግሥት እስከ 400 ዓመተ ዓለም ድረስ ይገዙ የነበሩት የንጉሦች ስም ተዘርዝረዋል።

1. ታላቁ ቂሮስ፡- (559-530 ዓ.ዓ.)፡- ፋርስን እስከዚያ ዘመን ድረስ ከነበሩ መንግሥታት ሁሉ የላቀች እጅግ ታዋቂ ያደረጋት የቂሮስ ወታደራዊ አመራር ነበር። ቂሮስ በሜዶን ቁጥጥር ሥር የሚኖር ንጉሥ ነበር፤ ነገር ግን በሜዶን መንግሥት ላይ ዓመፀ። በኋላም የሜዶንን ሕዝብ ከእርሱ ጋር እንዲተባበሩ አስገደዳቸውና የሜዶንና

የፋርስ ንጉሠ ነገሥት ግዛት የተባለውን መንግሥት አቋቋመ። በጥምሩ ውስጥ ዋናውን ቦታ የያዘው የፋርስ መንግሥት ነበር፤ ስለዚህ ብዙ ጊዜ ይህ መንግሥት የፋርስ መንግሥት ይባል ነበር። የቂርስ የንጉሠ ነገሥት ግዛት ከሚዶን ወደ ባቢሎን፣ እስከ ሕንድ ወሰን፣ እንዲያውም እስከ ግብፅ ድረስ ሰፋ።

አሦራውያንና ባቢሎናውያን ከተጠቀሙበት መንገድ በተለየ ሁኔታ፣ ቂርስ በጎነትንና ርኅራኄን በማሳየት ሕዝቡ እንዲከተሉት አደረገ። እንደምታስታውሰው፣ አሦራውያንና ባቢሎናውያን ዋና የሆኑ ሰዎችን ግርክ የመውሰድና በግዛታቸው ሁሉ ውስጥ የማሰራጨት ፖሊሲ (መመሪያ) ነበራቸው፤ ስለዚህ አሦር ከእስራኤል፣ ባቢሎን ደግሞ ከይሁዳ የወሰዷቸውን ሕዝቦች መንግሥታቸው ሁሉ ውስጥ አሰራጭተዋቸው ነበር። ፋርስ ግን በምርኮ ተይዘው የመጡትን እነዚህን ሰዎች ሁሉ ወደ አገራቸው እንዲመለሱና የአምልኮ ስፍራቸውንም እንደገና እንዲገነቡ ፈቀዱላቸው። ይህ ነገር የተፈቀደው ለአይሁድ ብቻ ባይሆንም፣ በመጽሐፈ ዕዝራ አይሁድ ይህንን ዕድል እንዴት እንደተጠቀሙበትና ወደ እስራኤል ተመልሰው ቤተ መቅደሳቸውን እንደሠሩ እንመለከታለን።

5ኛ ጥያቄ፡ ኢሳ. 45:1፥ 13 አንብብ። ይህ ለኢሳያስ ትንቢት ፍጻሜ የሆነው እንዴት ነው?

2. ካምቢሴስ (530-522 ዓ.ዓ.)። ይህ ሰው በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ አልተጠቀሰም፤ ነገር ግን አይሁድ በቂርስ ዘመን መንግሥት ሊሠሩ የጀመሩትን ቤተ መቅደስ እንዳይሠሩ በዚህ ሰው ዘመን መንግሥት ተከልክለው ነበር።
3. ቀዳማዊ ዳርዮስ (522-486 ዓ.ዓ.)፡- ይህ ንጉሥ ታላቁ ዳርዮስ በመባል የሚታወቅ ሲሆን፣ አይሁድ ቤተ መቅደሳቸውን እንዲሠሩ እንደገና የፈቀደ ሰው ነው (ዕዝ. 6:1-12፤ ሐጌ 1:1)። የቤተ መቅደሱ ሥራ በ516 ዓ.ዓ. ተጠናቀቀ። ዳርዮስ ታላላቅ ከሚባሉት የፋርስ የጦር መሪዎች አንዱ ሲሆን፣ የፋርስን መንግሥት እስከ ግሪክ ድረስ ያስፋፋ ሰው ነበር። በሥሩ ላሉ መንግሥታት ሁሉ አንድ ዓይነት ሕግ ለመስጠት ስለሞከረ «ሕግ ሰጪ» በመባል ይታወቃል።
4. ቀዳማዊ አርጤክስስ (486-425 ዓ.ዓ.)። ይህ ሰው በዕብራይስጡ መጽሐፍ ቅዱስ አህሳዊሮስ በመባል ይታወቃል። በአማርኛው መጽሐፍ ቅዱስ ግን አህሳዊሮስን ከአርጤክስስ በኋላ ከነገሠው

ከአርጤክስስ ጋር የሚምታታ የተሳሳተ አተረጓጎም አለ። አርጤክስስ ወይም አህሳዊሮስ ብለን የምንጠራው አስቴርን ያገባው ንጉሥ ነው። በተጨማሪ በዕዝራ 4:6 ተጠቅሷል። (ማስታወሻ፡- በዕዝራ 4:7 ላይ የተጠቀሰው ግን የሚቀጥለው ንጉሥ አርጤክስስ ነው)። በዓለም ታሪክ የአርጤክስስ ዝና ካሸነፉት ከግሪኮች ጋር ባደረገው ጦርነት የታወቀ ነው። በተጨማሪ ትልልቅ ከተሞችን በመሥራት ችሎታው ይታወቃል።

5. ቀዳማዊ አርጤክስስ (464-425 ዓ.ዓ.)፡- አርጤክስስ በመጽሐፍ ቅዱሳችን የተጠቀሰው የመጨረሻው የፋርስ ንጉሥ ነው። በመጀመሪያ ዕዝራ፥ ቀጥሎም ነህምያ ወደ ይሁዳ እንዲመለሱ የተፈቀደላቸው በእርሱ ዘመነ መንግሥት ነበር።

የመጽሐፈ ዕዝራ፥ ነህምያና አስቴር ቅደም ተከተል

የመጽሐፈ ዕዝራ፥ ነህምያና አስቴር ታሪክ አፈጻጸም በጊዜ ቅደም ተከተል መሠረት አልቀረበም። በመቀጠል የእነዚህ መጻሕፍት ቅደም ተከተላቸውን እናያለን።

1. የመጀመሪያዎቹ አይሁዳውያን ወደ ኢየሩሳሌም መመለስ፡- ዕዝራ 1-6 (539-515 ዓ.ዓ.)
2. የአስቴር ታሪክ፡- አስቴር 1-10 (በ480 ዓ.ዓ. ገደማ)
3. የተሐድሶው መሪ ዕዝራና ሁለተኛው የአይሁድ ቡድን ከምርኮ መመለስ፡- ዕዝራ 7-10 (457 ዓ.ዓ.)
4. የአስተዳዳሪው ነህምያና የሦስተኛው የአይሁድ ቡድን ከምርኮ መመለስ፡- ነህ. 1-13 (444-430 ዓ.ዓ.)

(ማስታወሻ፡- አንዳንድ ምሁራን ዕዝራ 7:8ን በሚመለከት የአጻጻፍ ስሕተት አለ ይላሉ፤ ይኸውም በአርጤክስስ በሰባተኛው ዓመት የሚለው ቃል በሠላሳ ሰባተኛው ዓመት መሆን አለበት ብለው ያስባሉ። ይህም የዕዝራን መመለስ ወደ 428 ዓ.ዓ. በማራዘም ከነህምያ በኋላ ያደርገዋል። ይህንን ለማመን ግን በቂ ምክንያት የለም።)

የመጽሐፈ ዕዝራ አስተዋጽኦ

1. የመጀመሪያው የአይሁድ ቡድን ከምርኮ መመለስና የቤተ መቅደሱ እንደገና መሠራት (ዕዝራ 1-6)፡-

ሀ. የምርኮኞቹ መመለስ (1)

ለ. ከምርኮ የተመለሱት ሰዎች ዝርዝር (2)

ሐ. የመሠዊያው መሠራትና የቤተ መቅደሱ ሥራ መጀመር (3)

መ. በቤተ መቅደሱ ሥራ ላይ የደረሰው ተቃውሞና በአይሁድ ላይ የደረሱ ሌሎች ተቃውሞዎች (4: 1-23)

ሠ. የቤተ መቅደሱ ሥራ መፈጸም (4: 24-6: 22)።

2. ሁለተኛው የአይሁድ ቡድን በዕዝራ መሪነት ከምርኮ መመለሱና መንፈሳዊው ተሐድሶ (7-10)

ሀ. ለመመለስ የሚያስችል ፈቃድ (7)

ለ. የተመለሱት ሰዎች ስም ዝርዝር (8)

ሐ. ዕዝራ በኢየሩሳሌም የቀሰቀሰው ተሐድሶ (9-10)

የመጽሐፈ ዕዝራ ዋና ዋና ዓላማዎች

መጽሐፈ ዕዝራ የተጻፈባቸው ሁለት ዐበይት ምክንያቶች አሉ፡-

1. አይሁድ ከምርኮ ተመልሰው እንደገና በይሁዳ መኖር እንዴት እንደ ጀመሩ ለመናገር ነው። በሁለት ክፍለ ጊዜያት የተከፈለ ሲሆን አንዱ በዘሩባቤል፣ ሌላው ደግሞ በዕዝራ መሪነት ከምርኮ ስለተመለሱት አይሁድ ይናገራል። ይህ ታሪክ ከ538-456 ዓ.ዓ. የተፈጸመው ነገር ባጭሩ የቀረበበት ነው።
2. የዕዝራ መልእክት የተጻፈው በይሁዳ ይኖሩ ለነበሩት አይሁዳዊያን ጭምር ሲሆን፣ እግዚአብሔር ሊሠራ የጀመረውን ነገር እንደተወና እንደረሳቸው ተሰምቶቸው እጅግ ተስፋ ቆርጠው ስለነበር፣ እነርሱን ለማበረታታት ነበር። ጸሐፊው እግዚአብሔር በነቢያት በኩል የተናገረውን ትንቢት ለመፈጸም ታማኝ እንደሆነ ሊያሳያቸው ፈልጎ ነበር (ለምሳሌ፡- ኢሳ. 43: 1-7)። ይህም ትንቢት አንድ ቀን እግዚአብሔር ሕዝቡን ከምርኮ እንደሚመልስ የሚናገር ነበር። እግዚአብሔር እስካሁንም ድረስ በአይሁድ ታሪክ እየሠራ ነበር። የቤተ መቅደሱ ሥራ እግዚአብሔር በመካከላቸው እንደሚሠራ የሚያሳይ አንዱ ምልክት ነበር። ጸሐፊው የዚህን ዘመን ታሪክ

በመጠቀም፤ ሕዝቡ የእግዚአብሔርን በረከት ለመለማመድና የይሁዳ መንግሥትም ቀድሞ ወደነበረው ታላቅነት እንዲመጣ ከፈለጉ፤ የቃል ኪዳን ሕዝብ እንደመሆናቸው መጠን ለእግዚአብሔር በመታዘዝ መኖር እንደነበረባቸው ለማስጠንቀቅ ፈልጎአል። የንጽሕና ሕይወት መኖር አለባቸው።

6ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በግል ሕይወታችን፤ በቤተ ክርስቲያናችንና በኅብረተሰባችን ውስጥ የምናገኘው በረከት ለእግዚአብሔር ቃል ከመታዘዛችን ጋር የሚያያዘው እንዴት ነው? ለ) ለእግዚአብሔር ለመታዘዝ በሕይወትህ ውስጥ ልትለውጣቸው ከሚገቡ ነገሮች አንዳንዶቹን ጥቀስ። ሐ) በተሻለ ሁኔታ ለእግዚአብሔር ለመታዘዝ በቤተ ክርስቲያንህ ውስጥ ልታደርጋቸው የሚገቡ አንዳንድ ነገሮችን ጥቀስ።

2ኛ ቀን፡ - ዕዝራ 1-6

7ኛ ጥያቄ፡ ኤር. 25:7-12፤ 29:10፤ ኢሳ. 43:1-7 አንብብ። ወደ ምርኮ ከመሄዳቸው በፊት፤ እግዚአብሔር ለይሁዳ ሕዝብ የሰጣቸውን ቃል ኪዳኖች ጥቀስ።

የክርስቲያን ሕይወት ተስፋ የተመሠረተው በእግዚአብሔር ላይ ባለ ጠንካራ እምነት ነው። ልንሞት በተቃረብንበት ሰዓት ወይም በከፍተኛ ስደት ውስጥ እንኳ ተስፋ ያለን፤ እግዚአብሔር ቃሉን እንደሚያከብርና የተስፋ ቃሉን እንደሚጠብቅ ስለምናምን ነው።

8ኛ ጥያቄ፡ ዛሬም ቢሆን አስቸጋሪ በሆኑ ሁኔታዎች ውስጥ ልንጨብጣቸው የምንችል አንዳንድ የተስፋ ቃሎችን ጥቀስ።

የይሁዳ ሕዝብ ተማርከው ከመሄዳቸው በፊት፤ ከ70 ዓመታት ምርኮ በኋላ እንዲመለሱ እግዚአብሔር ነግሮአቸው ነበር። ከምርኮ እንዲመለሱ ያደርግ ዘንድ የሚጠቀምበትን ንጉሥ ስም እንኳ በኢሳይያስ በኩል ነግሮአቸው ነበር። የዚህ ንጉሥ ስም ቂሮስ ነበር (ኢሳ. 45:1)። አይሁድ ለ70 ዓመታት የእግዚአብሔርን የተስፋ ቃል ጠበቁ። ወዲያውኑ የፋርስ ንጉሥ የነበረው ቂሮስ ሜዶንን መውጋት ጀመረና የባቢሎንን ከተማ ወሰደ። አይሁዶች ቂሮስ የባቢሎንን ከተማ መማረኩን በተመለከቱ ጊዜ በመካከላቸው የእግዚአብሔር ቃል ኪዳን እየተፈጸመ እንደሆነ በማሰብ እንዴት ደስ እንደተሰኙ መገመት ትችላላህ።

የክርስትና መሠረት በእግዚአብሔር የተሰፋ ቃል ማመን ነው። በኢየሱስ ክርስቶስ ብናምን በተሰጠን የተሰፋ ቃል መሰረት የዘላለም ሕይወት ይኖረናል። የማይገቡንን ነገሮች እንኳ ለመልካም እንደሚያደርግልን (ሮሜ 8:28) በሰጠን የተሰፋ ቃል ላይ እንተማመናለን። እንዲሁም እግዚአብሔር ከሙታን እንደሚያስነሣንና ከእርሱም ጋር ለዘላለም በሕይወት እንደሚያኖረን በተሰጠን የቃል ኪዳን ተሰፋ እናምናለን (1ኛ ቆሮ. 15)። የእነዚህን ተስፋዎች አንዳንድ ውጤቶች በምድር እንለማመዳለን፤ ነገር ግን እግዚአብሔር ከሰጠን የተሰፋ ቃሎች አብዛኛዎቹን በሙላት የምንለማመዳቸው ወደ መንግሥተ ሰማያት ከደረስን በኋላ ነው። እግዚአብሔር በብሉይ ኪዳን ለነበሩ አይሁድ የገባውን የተሰፋ ቃል አስደናቂ በሆነ መንገድ ማክበሩ በማይዋሸውና ቃል ኪዳኑን ሁልጊዜ በሚፈጽመው አምላክ ላይ እምነታችንን እንድንጥል ያበረታታናል።

9ኛ ጥያቄ፡ ይህ እውነት ዛሬም ክርስቲያኖችን የሚያበረታታው እንዴት ነው?

10ኛ ጥያቄ፡ ዕዝራ 1-6 አንብብ። ሀ) ቂርስ ያሟላው ትንቢት ምንድን ነው? ለ) እግዚአብሔር ፈቃዱን ለመፈጸም ቂርስን የተጠቀመበት እንዴት ነው? ሐ) ወደ ይሁዳ የተመለሱት ሕዝብ ቁጥር በአጠቃላይ ስንት ነው? መ) ሌላስ የተመለሰ ነገር ምንድን ነው? (ዕዝራ 1:7)። ሠ) ሕዝቡ ወደ ኢየሩሳሌም እንደደረሱ በቅድሚያ የሠሩት ነገር ምን ነበር? ረ) የቤተ መቅደሱን ሥራ የተቃወመው ማን ነበር? ሰ) ቤተ መቅደሱ በመጨረሻ የተሠራው በማን ዘመን መንግሥት ነበር?

በዕዝራ 1-6 የተፈጸሙ ድርጊቶች የተጀመሩት በ538 ዓ.ዓ. ነበር። ቂርስ ባቢሎንን በወጋና በባቢሎን ተማርከው በግዞት የመጡ የተለያዩ ሕዝቦች ወደ የአገራቸው እንዲመለሱ በፈቀደ ጊዜ፤ ከእነዚህ ሕዝቦች አንደኛው ከይሁዳ የመጡ የአይሁድ ሕዝብ ነበሩ። በቅድሚያ ወደ አገራቸው የተመለሱት አይሁድ ግን በአጠቃላይ 50000 ያህል ብቻ ነበሩ፤ የቀሩት ግን በባቢሎን የነበራቸው ሕይወት ተመችቶአቸው ስለነበር በዚያ ቆዩ። በዚህ በመጽሐፈ ዕዝራ የመጀመሪያ ክፍል መጨረሻ ላይ የተጠቀሰው ድርጊት ከ20 ዓመታት በኋላ በ516 ዓ.ዓ. የተፈጸመው የቤተ መቅደሱ ሥራ ነበር።

እግዚአብሔር የአሕዛብ ንጉሥ በሆነው በቂርስ ልብ ውስጥ በመሥራት፤ ከእርሱ ቀደም የነበሩትን የአምርንና የባቢሎንን ነገሥታት መመሪያ እንዲቀይር ማድረጉ፤ ጸሐፊውን እንዳስደነቀው እንመለከታለን። እንዲያውም ጸሐፊው አይሁድ ወደ አገራቸው እንዲመለሱ የታዘዙትን ሕጋዊ ሰነድ ሁለት ጊዜ ጠቅሶታል። በመጀመሪያ፤ በምዕ. 1:2-4 ሕጋዊ የሆነው የፈቃድ ትእዛዝ በዕብራይስጥ ቋንቋ ተተርጉሞ እንመለከተዋለን። ይህም ለአይሁድ የተደረገ የትርጉም ቅጂ ሳይሆን አይቀርም። ጸሐፊው የመንግሥቱ የመግባቢያ ቋንቋ በነበረው በአራማይክ ቋንቋ የቀረበውን ጽሑፍ በምዕ. 6:3-5 እንደገና አቅርቦታል። ቂርስ አይሁድ ወደ አገራቸው እንዲመለሱ መፍቀድ ብቻ ሳይሆን ባቢሎናውያን ከቤተ መቅደሳቸው የወሰዱባቸውን የአምልኮ ዕቃዎቻቸውንም መለሰላቸው።

ሕዝቡ ወደ ኢየሩሳሌም በሚመለሰበት ጊዜ የመጀመሪያውን ቡድን የመራው ሰው የይሁዳ አለቃ የነበረው ሼሽባደር ነበር፤ ስለዚህ ሰው ግንኙነት ምሁራን የተለያዩ አሳቦች አሏቸው። በዚህ አንጻር ሁለት ዋና ዋና አመለካከቶች ይቀርባሉ፡- በመጀመሪያ፤ አንዳንዶች ሼሽባደር ሺናአስር በመባል የሚታወቅ ወደ ግዛት ተወስደው ከነበሩት የኢየሱኪን ልጆች አንዱ ነበር ይላሉ (1ኛ ዜና 3:18)። ይህ ሰው ሽማግሌ ቢሆንም፤ አይሁድ በሚመለሱበት ጊዜ ሕጋዊ የሆነና የታወቀ መሪ ነበር። ምናልባትም በሰማርያ ከሰማርያ ገዢ በታች ሆኖ ይሁዳን ያስተዳድር የነበረ ሰው ሳይሆን አይቀርም ይላሉ። የቤተ መቅደሱን ግንባታ ሥራ የጀመረ ቢሆንም፤ ስለ ሞተ ወይም ሥራውን ለመምራት እስከማይችል ድረስ ስለ ሽመገለ አመራሩን ዘሩባቤል ከእርሱ ተረከበ። ይህንን አመለካከት ከተቀበልን፤ ዘሩባቤል የሼሽባደር የወንድም ልጅ ነው ማለት ነው። ሕጋዊ የሆነውን የታወቀው መሪ ሼሽባደር ሲሆን፤ ዝነኛ የሆነና ከሕዝቡ ጋር ግንኙነት የነበረው መሪ ግን ዘሩባቤል ነው ይላሉ።

ሁለተኛ፤ ሌሎች ምሁራን ደግሞ ሼሽባደር የዘሩባቤል ሌላው ስም ነው ይላሉ። እነዚህ ሁለት ሰዎች ስለ አንድ ሰው የተነሣሩ እንደሆኑ ያስባሉ። ሼሽባደር የዘሩባቤል ባቢሎናዊ ስሙ ነው ይላሉ። ሁለቱም ሰዎች አለቆች ወይም ሹማምንት ነበሩ (ዕዝራ 5:14፤ ሐጌ 1:1)፤ ሁለቱም የቤተ መቅደሱን መሠረት ጥለዋል (ዕዝራ 3:2-8፤ 5:16፤ ሐጌ 1:14-15)። ሌሎችም የታሪክ መጻሕፍት ሁለቱ ሰዎች የአንድ ሰው

ናቸው ይላሉ፤ ስለዚህ ሼሽባዳርና ዘሩባቤል የአንድ ሰው ሁለት ስሞች ሳይሆኑ አይቀሩም።

11ኛ ጥያቄ፡ ከመጽሐፉ ጀርባ የሚገኘውን ካርታ ተመልከት። ምርኮኞቹ ወደ ይሁዳ በተመለሱበት ጊዜ የመረጡትን መንገድ ተመልከት።

አይሁድ ከ4 ወራት ጉዞ በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም ሲደርሱ፤ ለእግዚአብሔር መስዋዕት የሚያቀርቡበት መሠዊያ መሥራት፤ ቅድሚያ የሰጡት ተግባር ነው። አይሁድ በምርኮ በነበሩባቸው 70 ዓመታት ለእግዚአብሔር መስዋዕት ማቅረብ አልቻሉም ነበር። የዳስ በዓል በግክበርም እግዚአብሔርን አመለኩ።

ለ50 ዓመታት ያህል ቤተ መቅደሱ የተበላሸና ለአምልኮ አገልግሎት ያልዋለ ነበር (586-538 ዓ.ዓ.)፤ ስለዚህ ወደ ኢየሩሳሌም የተመለሱት ሕዝብ እግዚአብሔርን የሚያመልኩበትን ቤተ መቅደስ መሥራት ጀመሩ። ገና መሠረቱን እንደጣሉ ተቃውሞ ገጠማቸው። በሰሜን እስራኤል ይኖሩ የነበሩ አንዳንድ ሰዎች ወደ ኢየሩሳሌም በመምጣት የቤተ መቅደሱን ሥራ ለማገዝ ፈለጉ። የአሕዛብና የአይሁድ ቅይጥ እንጂ ሙሉ ለሙሉ አይሁድ ስላልነበሩ፤ የብሉይ ኪዳን ሕግም አሕዛብ ወደ ቤተ መቅደሱ እንዲገቡ ስለማይፈቅድ፤ ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩና ከእነርሱ ጋር እንዲያመልኩ ለማድረግ አይሁድ ሳይፈቅዱ ቀሩ። የእግዚአብሔር አምልኮ ይበላሸና እንደገና የእግዚአብሔር ፍርድ ያጋጥመናል ብለው ፈሩ።

12ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የማያምኑ ሰዎች ለእግዚአብሔር ያለንን ንጹሕ አምልኮና የተቀደሰ አኗኗራችንን እንዲያበላሹ የምንፈቅድባቸውን መንገዶች ዘርዝር። ለ) ይህ ነገር በቤተ ክርስቲያን ሲፈጸም ያየኸው እንዴት ነው? የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የእግዚአብሔር አምልኮ ንጽሕና እንዲጠበቅና ሌሎችም በአኗኗራቸው ዓለምን እንዳይመስሉ ለማበረታታት ምን ማድረግ ይችላሉ?

ሳምራውያን የቤተ መቅደሱን ሥራ ማገዝ እንደማይችሉ ሲነገራቸው፤ አይሁድ የቤተ መቅደሱን ሥራ እንዲያቆሙ እንዲያደርግ የፋርስን መንግሥት ጠየቁ። አይሁድ የቤተ መቅደሱን ሥራ እንደገና በ538 ዓ.ዓ ጀመሩ፤ ነገር ግን ሥራውን እንዲያቆሙ ስለተገደዱ እስከ

520 ዓ.ዓ. ድረስ እንደገና ሊጀምሩ አልቻሉም። ይኸውም ከ18 ዓመታት በኋላ ማለት ነው።

ዕዝራ 4 አይሁድ በሰማርያ ሕዝብ አማካይነት የደረሰባቸውን የተለያዩ የቤተ መቀደስ ሥራ ማደናቀፊያ መንገድ የተገለጠበት ክፍል ነው። የተቃውሞው ዓይነት የተዘረዘረው በጊዜ ቅደም ተከተል መሠረት እንዳልሆነ መንገዝብ ያስፈልጋል። ቀጥሎ አይሁድ የደረሱባቸውን ሦስት የተለያዩ ዓይነት ተቃውሞዎች እንመለከታለን።

አንደኛ፡ ቤተ መቅደሱን የመሥራት ተግባር እንደቆመና እስከ ዳርዮስ ዘመን ድረስ ሊቀጥል እንዳልቻለ እንመለከታለን (ዕዝራ 4፡5)።

ሁለተኛ፡ በኋላ የአስቴር ባል በነበረው በንጉሥ አርጤክስስ ዘመን መንግሥት በአይሁድ ላይ ስለ ቀረበው ክስ እንመለከታለን። ይህም የሆነው ከ485-465 ዓ.ዓ. በነበረው ጊዜ ነው።

ሦስተኛ፡ በአርጤክስስ ዘመን መንግሥት የኢየሩሳሌምን ቅጥር እንደገና በመሥራት ረገድ ስለ ደረሰው ተቃውሞ እንመለከታለን (ዕዝራ 4፡7-23)። አርጤክስስ የነገሠው በ464 ዓ.ዓ. ስለነበር፤ ይህ ክስ የቀረበው እርሱ በነገሠበት ዘመን አካባቢ ሳይሆን አይቀርም። በኋላ ዕዝራና ነህምያ ወደ ኢየሩሳሌም እንዲመለሱና የኢየሩሳሌም ቅጥሮችም እንዲሠሩ የፈቀደው እርሱ ነበር። ይህ ክፍል የሚናገረው ስለ ቤተ መቅደሱ ሥራ ስለ ከተማይቱ መሠራት ነው፤ ምክንያቱም በዚህ ጊዜ የቤተ መቅደሱ ሥራ ተጠናቅቆ ነበር።

የዕዝራ 5 ና 6 ታሪክ በ520 ዓ.ዓ. ወደ ተፈጸመው የዳርዮስ ዘመን ይመልሰናል። ሐጌና ዘካርያስ የተባሉት ነቢያት ሕዝቡ ቤተ መቅደሱን ይሠሩ ዘንድ እንዴት እንዳበረታቱ የሚናገር ነው። ቤተ መቅደሱን መሥራት በጀመሩበት ጊዜ የሰማርያው ገዢ አይሁድ ይህን ነገር ለማድረግ ፈቃድ አላቸው ወይ? ብሎ የሚጠይቅ ደብዳቤ ለፋርስ መንግሥት ጻፈ። ይህንንም ለማረጋገጥ በተደረገው ፍለጋ፤ አይሁድ ወደ አገራቸው እንዲመለሱና ቤተ መቅደሱን እንዲሠሩ የተፈቀደበት ሰነድ ቅጂ ተገኘ። አይሁድ ሥራቸውን ቀጠሉ። ቤተ መቅደሱን ሠርተው ለማጠናቀቅ አራት ዓመታት ፈጀባቸው። የቤተ መቅደሱም ሥራ በ516 ዓ.ዓ. ተጠናቀቀ። ኢየሱስ ከመወለዱ ጥቂት፤ ቀደም ብሎ የሄሮድስ ቤተ መቅደስ እስኪሠራ ድረስ ለአይሁድ ዋናው የአምልኮ ማዕከላቸው ይህ ቤተ መቅደስ ነበር።

13ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የእግዚአብሔር ሰዎች ለእግዚአብሔር አንድ ነገር ለማድረግ በሚነሡበት ጊዜ ሁሉ፡ በአብዛኛው ተቃውሞ የሚኖረው ለምን ይመስለሃል? ለ) ይህንን ነገር በቤተ ክርስቲያን ሆኖኸው እንዴት ነው? ሐ) ዮሐ. 15:18-21፤ 17:11-16 አንብብ። ባለምን እየመሰሉ ለማይኖሩ ክርስቲያኖች የተሰጠው ተስፋ ምንድን ነው? መ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሕዝባቸው ለእግዚአብሔር የተቀደሰ ሕይወት ለመኖር የሚፈልግ ከሆነ ለተቃውሞ እንዴት ሊያዘጋጁት ይገባል?

3ኛ ቀን፡ - ዕዝራ 7-10

ውጫዊ የሆነው የአምልኮ ስፍራ የሚደመሰስበት ጊዜ ቢኖርም እንኳ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሚያጋጥማቸው ከዚህ የባሰ ከፍተኛ ችግር አለ። ይህም የእግዚአብሔር ሕዝብ መንፈሳዊ ሕይወት እንደገና መሠራት የሚያሻው ሆኖ ሲገኝ ነው። ተፈጥሮአዊ የሆነው ዝንባሌ የእግዚአብሔር ሕዝብ የመጀመሪያ ፍቅራቸውን በመተው ከእምነታቸው ፈቀቅ ግለታቸው ነው። የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና አባላቱ በእግዚአብሔር ፊት በቅድስና የመመላለስ ፍላጎታቸው ቀስ በቀስ እየጠፋ ይሄዳል፤ እንዲሁም ለማያምኑ ሰዎች ጠንካራ ምስክሮች መሆናቸው ይቀራል። አምልኮ ልማዳዊ ብቻ ሊሆን ይችላል፤ በኋላም በእግዚአብሔር ላይ ያላቸውን እምነት ይተዋሉ።

14ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህን ዝንባሌ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ እንዴት ነው ያየኸው? ለ) መሪ እንደመሆን መጠን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያሉ ሰዎች ፍቅራቸውን እንዳይተዉ፤ ንጽሕናቸውን እንዳያንድሉና እግዚአብሔርን የማምለክ ፍላጎታቸው እንዳይቀንስ ልታደርጋቸው የምትችሉባቸውን ነገሮች ዘርዝር።

የመጽሐፈ ዕዝራ የመጨረሻው ክፍል አጋማሽ የሚነግረን፡ የሕዝባችንን መንፈሳዊ ሕይወት ንጽሕና ለእግዚአብሔር ታዛዥ እንዲሆን አድርገን እንዴት እንደምናድሰው ነው። የካህኑ ዕዝራ ታሪክ ኃጢአትን የሚጠላና ሕዝቡ በእግዚአብሔር ፊት በቅድስና እንዲኖሩ የሚፈልግ መሪ ጥሩ ምሳሌ ነው።

15ኛ ጥያቄ፡ ዕዝራ 7-10 አንብብ። ሀ) ወደ ይሁዳ እንዲመለስ ለዕዝራ የፈቀደለት ንጉሥ የትኛው ነው? ለ) ዕዝራ በምዕ. 7:6÷10 የተገለጸው እንዴት ነው? ዛሬም የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ይከተሉት

ዘንድ ይህ መልካም ምሳሌ የሚሆነው እንዴት ነው? ሐ) ከዕዝራ ጋር የተመለሱት ሰዎች ብዛት ምን ያህል ነበር? መ) ዕዝራ ሕዝቡ ከአሕዛብ ጋር በጋብቻ የመጣመርን ኃጢአት እንደሠሩ ሲሰማ ምን አደረገ? ሠ) በእግዚአብሔር ፊት ሕዝቡን ወደ ተቀደሰ አካሄድ ለመመለስ ዕዝራ ምን አደረገ? ረ) በእነዚህ ምዕራፎች «የእግዚአብሔር ሕግ» የሚለው ቃል የተጠቀሰው ስንት ጊዜ ነው?

በመጽሐፈ ዕዝራ ምዕራፍ 6 እና 7 በምናገኛቸው ክስተቶች መካከል የብዙ ዓመታት ልዩነት አለ። የመጽሐፈ አስቴር ጠቅላላ ታሪክ የተፈጸመው በዚህ ጊዜ ነው። የምዕ. 6 ታሪክ የተፈጸመው በ516 ዓ.ዓ. ሲሆን፤ ከዕዝራ 7-10 ያለው ታሪክ የተፈጸመው ደግሞ በ458 ዓ.ዓ. በአንድ ዓመት ውስጥ ነበር። ይህም ማለት በምዕ. 6 ና 7 መካከል 57 ዓመታት አሉ ማለት ነው።

ዕዝራ የዘር ግንዱ ከአሮን ወገን የሆነ ካህን ነበር። ወላጆቹ ከዘሩባቤል ጋር ከምርኮ ስላልተመለሱ፤ የተወለደው በምርኮ ምድር ነበር፤ ነገር ግን ዕዝራ ለእግዚአብሔርና ለቃሉ ከፍተኛ ፍቅርን አጎለበተ። ዕዝራ በአይሁድ ዘንድ የታወቀና በፋርስ መንግሥት በምርኮ ላይ ሳሉ እንኳ ሳይወከላቸው አልቀረም። ዕዝራ የእግዚአብሔርን ቃል ያውቅ ነበር። ያለማቋረጥ ያጠናው፤ ትምህርቱን ሁሉ ይከተልና በውስጡ ያለውን እውነት ቢሙሉ ለሕዝቡ ለማስተማር በሚገባ ይተጋ ነበር (ዕዝራ 7:6፤ 10)። የመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪ ሥራ ምን እንደሆነ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሚገባ ከሚገልጹት ክፍሎች አንዱ ይህ ነው። የመጽሐፍ ቅዱስ አስተማሪ እግዚአብሔርን ማወቅ አለበት። እግዚአብሔርን ማወቅ ማለት ቃሉን ማወቅ ማለት ነው። የእግዚአብሔርን ቃል ለማወቅ የብዙ ዓመታት ጥናት ይጠይቃል። አስተማሪ የተጻፈውን የእግዚአብሔርን ቃል ማወቅ ብቻ ሳይሆን፤ በውስጡ ያሉትን እውነቶች ለሌሎች ማስተማርና በመታዘዝም መመላለስ ይገባዋል።

16ኛ ጥያቄ፤ ሀ) ብዙ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች የእግዚአብሔርን ቃል ለማጥናት በጣም ጥቂት ጊዜ ብቻ የሚሰጡት ለምንድን ነው? ለ) ስለ እግዚአብሔር ቃል እውቀታቸውና ለቃሉ ባላቸው መታዘዝ የታወቁ የቤተ ክርስቲያን ሰዎችን ስም ዘርዝር። ሐ) እነዚህ ሰዎች ሌሎችን ለማስተማር እግዚአብሔር የተጠቀመባቸው እንዴት ነው?

ዕዝራ ወደ ይሁዳ ለመመለስ ስለፈለገ ንጉሥ አርጤክስስን ፈቃድ ጠየቀው። እግዚአብሔርም የአርጤክስስን ልብ ከፈተና ለዕዝራ ፈቃድ ብቻ ሳይሆን ገንዘብም እንዲሰጠው አደረገ።

ዕዝራም ወደ ይሁዳ ለመመለስ የሚፈልጉ አይሁዳውያንን ሰበሰበ። ከእነዚህ መካከል ግን የእግዚአብሔርን ቃል ለማወቅና ሌሎችን ለማስተማር፤ ለእግዚአብሔር የሚደረገውን አምልኮ መምራት የሚጠበቅባቸው ሌዋውያን ጥቂት መሆናቸውን አየ። ስለዚህ አብረውት እንዲሄዱ በተለይ ሌዋውያንን ጠየቃቸው። በመጨረሻም 1800 ወንዶችና ቤተሰቦቻቸውም ከዕዝራ ጋር ከምርኮ ተመለሱ። ይህም ከምርኮ፤ የተመለሰው ሁለተኛው ቡድን ነበር። ጉዞው ከ1400 ኪሎ ሜትር በላይ ስለነበር፤ ዕዝራና ሕዝቡ 3 ወር ተኩል ፈጀባቸው።

ዕዝራ ወደ ይሁዳ በደረሰ ጊዜ በቀጥታ ከሕዝቡ ኃጢአት ጋር ተፋጠጠ። ሕዝቡ በይሁዳ ለ80 ዓመታት የቆዩ ሲሆን፤ ለእግዚአብሔር የነበራቸው ፍቅር እየቀዘቀዘ ሄዶ ነበር። ኃጢአትም ወደ አምልኮአቸው ገብቷል። በትንቢተ ሚልክያስ ውስጥ የሕዝቡ መንፈሳዊ ችግር ምን እንደሆነ እንመለከታለን፤ ነገር ግን ዕዝራ የተዋጋው ኃጢአት በአይሁዳና በአሕዛብ መካከል የተደረገ ቅይዮ ጋብቻ ነበር።

17ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ ነገር ዕዝራን በጣም ያሳሰበው ይመስልሃል? ለ) አንድ ክርስቲያን የማታምን ሴት ቢያገባ መንፈሳዊ ሕይወቱ እየቀዘቀዘ ሲሄድ ያየኸው እንዴት ነው?

ሰሎሞን ወደ ኃጢአት ካመራባቸው መንገዶች አንዱ ከአሕዛብ ሴቶች ጋር ጋብቻ መመሥረቱ እንደሆነ ዕዝራ ከመጽሐፍ ቅዱስ፤ በተለይ ደግሞ ከሰሎሞን ታሪክ ያውቅ ነበር። ባዕዳን የሆኑት የሰሎሞን ሚስቶች ሰሎሞን እውነተኛውን አምላክ ትቶ የተሳሳቱ አማልክትን እንዲያመልክ አደረጉት። ይህ ነገር በአይሁድም ላይ እንዳይፈጸም ዕዝራ ሰግቶ ነበር። ዛሬ በርካታ ክርስቲያኖች የማያምን ሰው በማግባት ይህንን ሰው በኋላ አማኝ አደርገዋለሁ ይላሉ፤ ይህ ግን ብዙ ጊዜ አይሆንም። ይልቁንም ቀስ በቀስ ወደ ዓለም በመግባት ለእግዚአብሔር ያላቸውን ፍቅርና ለሌሎች የነበራቸውን ምስክርነት ያጣሉ።

ስለዚህ ዕዝራ ይህን ኃጢአት በሚመለከት ፈጣን ምላሽ ሰጠ። በሕዝቡ መካከል ልብሱን ቀደደ፤ አመድ በራሱ ላይ ነሰነሰ፤ ጠጉሩን

ነጪ፤ በመሬት ላይ ተቀምጦ በእግዚአብሔር ፊት ያለቅስ ጀመር። ስለ ሕዝቡ ኃጢአት ከእግዚአብሔር ዘንድ በግልጽ ይቅርታን ጠየቀ።

18ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዕዝራ ስለ አይሁድ ሕዝብ ኃጢአት ከሰጠው ምላሽ በኃጢአት ላይ የነበረውን ጥላቻ እንዴት እናያለን? ለ) በቤተ ክርስቲያን መሪነታችን በእግዚአብሔር ሕዝብ ዘንድ ኃጢአት ስናይ ማድረግ ስላለብን ነገር ከዕዝራ ምላሽ ምን እንማራለን?

ሕዝቡ ዕዝራ ያደረጋቸውን ነገሮች በተመለከቱ ጊዜ፤ አንድ ስሕተት እንዳለ ወዲያውኑ አወቁ። በእግዚአብሔር ፊት ኃጢአተኝነታቸውን በማወቅ ንስሐ መግባት ጀመሩ። ከዚያም ዕዝራ ለእግዚአብሔር ሕግ ለመታዘዝና አይሁድ ካልሆኑ ሰዎች ጋር ጋብቻን ላለመፈጸም ከእግዚአብሔር ጋር ቃል ኪዳን እንዲገቡ አደረገ። ሕዝቡም ይህንን ነገር በመታዘዝ ባዕዳን ሚስቶቻቸውን አሰናቡ። ለእግዚአብሔር ለመታዘዝ ቃል ኪዳን ገቡ። የሚያሳዝነው ግን ይህ ቃል ኪዳን ለረጅም ጊዜ አለመቆየቱ ነው፤ ምክንያቱም በነህምያ ዘመን ሕዝቡ በተመሳሳይ ኃጢአት ወድቀው እናገኛቸዋለን።

ኃጢአት ወደ እግዚአብሔር ሕዝብ መካከል ሲገባ መሪዎች ወዲያውኑ እርምጃ መውሰድ አለባቸው። በእግዚአብሔር ፊት ራሳቸውን ትሑታን ሊያደርጉና ስለ ሕዝቡም ሆነ ስለ ራሳቸው ኃጢአት ንስሐ ሊገቡ ያስፈልጋል። ሕዝቡንም ስለ ኃጢአታቸው በመውቀስ ንስሐ እንዲገቡ ንጹሕ ሕይወትን በእግዚአብሔር ፊት እንዲኖሩ ለማድረግ መቻል አለባቸው።

19ኛ ጥያቄ፡ አሁን የራስህንና የቤተ ክርስቲያንህን ሕይወት መርምር። ሀ) አንተና ሌሎች ሰዎች በእግዚአብሔር ፊት የምትመላለሱት በንጽሕና ነውን? ለ) በአንተና በቤተ ክርስቲያንህ ውስጥ ችግር የፈጠሩ አንዳንድ ኃጢአቶችን ጥቀስ። ሐ) አሁን እግዚአብሔር አንተንና ቤተ ክርስቲያንህን ንጹሕ እንዲያደርግ ለመለመን የጸሎት ጊዜ ይኑርህ። መ) ስለ ኃጢአታቸው በፍቅር ልትወቅሳቸውና ወደ ንስሐ እንዲመጡ ልታደርጋቸው የምትችላቸው ሰዎች ካሉ፤ በዚህ ሳምንት አነጋግራቸው።

የመጽሐፈ ዕዝራ ዋና ዋና ትምህርቶች

1. መጽሐፈ ዕዝራ እግዚአብሔር የተስፋ ቃሉን በመጠበቅ ረገድ ታማኝ እንደሆነ ያስተምረናል።

እግዚአብሔር የአይሁድን ሕዝብ ከማስማረኩ በፊት፤ እንደሚመልሳቸው ተስፋ ሰጥቶአቸው ነበር (ኢሳ. 43፡1-7፤ ኤር. 29፡10 ተመለከት)። ኢየሩሳሌም ከተደመሰሰች ከ50 ዓመታት በኋላ እግዚአብሔር ቃል ኪዳኑን ለመፈጸም በአንድ አረማዊ ንጉሥ ተጠቀመ። እግዚአብሔር ሕዝቡ ታማኝ ባልነበሩበት ሰዓት እንኳ ታማኝ ነበረና፤ ዛሬም በእግዚአብሔር ላይ ኃጢአት ብንሠራም እንኳ፤ ሙሉ ለሙሉ እንደማይጥለን ዋስትና ሊኖረን ይችላል። እግዚአብሔር የተስፋ ቃሉን ለእኛ በመፈጸም እጅግ የዘገየ ቢመስልም፤ በራሱ ጊዜና ፍቅር በተሞላ መንገድ እንደሚፈጽምልን እርግጠኞች መሆን እንችላለን።

ነገር ግን እግዚአብሔር ሊባርካቸው የሚፈቅደው፤ ወደ እርሱ በንስሐ ለመመለስ የሚፈቅዱትን ብቻ ነው። የእግዚአብሔር ሕዝብ ከኃጢአታቸው ተመልሰው ንስሐ በሚገቡበት ጊዜ እግዚአብሔር ለእነርሱ ሊሰጣቸው የሚፈልገውን በረከት ይመልስላቸዋል።

20ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የእግዚአብሔርን ታማኝነት በሕይወትህ የተለማመድከው እንዴት ነው? ምሳሌዎችን ጥቀስ። ለ) ስለዚህ ጉዳይ እርሱን ለማመስገን ጊዜ ወስን።

2. እግዚአብሔር በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የፈረሱትን ነገሮች እንደገና ለማንጽና ለማደስ እንዴት እንደሚሠራ መጽሐፈ ዕዝራ ያስተምረናል። መጽሐፈ ዕዝራ ስለ ቤተ መቅደሱና ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ መንፈሳዊ ሕይወት እንደገና መታነጽ ያስተምረናል። የእግዚአብሔር ሕዝብ በመታዘዝ ለመኖር በሚጥሩበትና እግዚአብሔር በኃይል እንዲጠቀምባቸው በሚፈልግበት ጊዜ ሰይጣን ይህንን ነገር የማስቆም ሙከራ ለማድረግ ሁለት ነገሮችን ይጠቀማል። የመጀመሪያው፤ ተቃውሞ ወይም ስደት ነው። ሰይጣን የቤተ መቅደሱን ሥራ ለ20 ዓመታት ለማስተንገል የሰማርያ ሰዎችን ተቃውሞ ተጠቀመ፤ ነገር ግን የእግዚአብሔር ሕዝብ ሁልጊዜ ታማኝ ከሆኑ፤ በሚቃወሟቸው ሁሉ ላይ ድልን

ይቀዳጃሉ። ሁለተኛ፡ ሰይጣን የእግዚአብሔርን ሥራ ለማስቆም የእግዚአብሔር ሰዎች ለእርሱ ያላቸውን ፍቅር እንዲያጡና ባለመታዘዝ እንዲኖሩ ለማድረግ ይጥራል። ሰይጣን የእግዚአብሔር ሕዝብ ከእርሱ ተለይተው በኃጢአት እንዲወድቁ የሚያደርገው፡ ጥረት ከፍተኛ ነው። እግዚአብሔር ለሥራው ያልነጹ ዕቃዎችን አይጠቀምም። ይልቁንም ኃጢአት የእግዚአብሔርን ፍርድ ያመጣል። የመጽሐፈ ዕዝራ ጸሐፊ በሁለት ነገሮች ላይ አትኩሯል። የመጀመሪያው የእግዚአብሔር ሕዝብ አለመታዘዝ ሌላ ምርኮ እንዳያመጣባቸው ከመሥጋቱ ላይ ሲሆን ሁለተኛው ደግሞ፡ የእግዚአብሔር ሕዝብ የማያምኑ ሰዎችን በማግባትና እንደ ዓለም በመኖር የራሳቸውን ማንነት የማጣታቸው ነገር ያሳስበዋል። ዛሬም ቢሆን እነዚህን ሁለት አደጋዎች ፊት ለፊት እንጋፈጣለን።

21ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እነዚህ ትምህርቶች ዛሬ ለክርስቲያኖች የሚያስፈልጉት ለምንድን ነው? ለ) መጽሐፈ ዕዝራን ለቤተ ክርስቲያን የምታስተምርባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

መጽሐፈ ዕዝራ ከአዲስ ኪዳን ጋር ያለው ግንኙነት በአዲስ ኪዳን ፈሪሳውያንና ጸሐፍት የሚባሉ የሕግ መምህራንና የሃይማኖት መሪዎች ቡድን እናያለን። እነዚህ የጌታ ኢየሱስ ዋና ጠላቶች የነበሩና በመስቀል ላይ እንዲሞትም ያደረጉ ናቸው። ለወጋቸው ከሚገባ በላይ ትኩረት በመስጠት የእግዚአብሔርን ሕግ ስለጣሱ፤ ኢየሱስ ግብዞች ናችሁ በማለት ብዙ ጊዜ ሲወቅሳቸው እንመለከታለን (ማቴ. 15፡1-9 እና 23፡13-35 ተመልከት)። እነዚህ የሃይማኖት መሪዎች ከየት መጡ? ብዙ የመጽሐፍ ቅዱስ ምሁራን የአዲስ ኪዳን ፈሪሳውያን ወይም የሕግ መምህራን ይህን በሚመለከት የመጀመሪያው ጸሐፊ የነበረውን የዕዝራን ባሕል የተከተሉ ናቸው ብለው ያስባሉ፤ ነገር ግን ዕዝራ ከእነርሱ በተለየ ሁኔታ ለእግዚአብሔር ሕግ ባለው ታዛዥነት፤ ራሱን ዝቅ በማድረግ፤ በትሕትናው፤ ደግሞም ለውስጥ ንጽሕና በሚሰጠው ትኩረት የታወቀ ነበር። ሆኖም በመጽሐፈ ዕዝራ ውስጥ እነዚህ ፈሪሳውያንና የአይሁድ ሃይማኖት መሪዎች የሆኑ ሰዎች ኢየሱስ በምድር ከኖረበት ከብዙ መቶ ዓመታት በፊት የነበረውን ሥረ መሠረታቸውን እንመለከታለን። በመጽሐፈ ዕዝራ የሚከተሉትን ነገሮች መመልከት እንጀምራለን፡-

1. የሕዝቡ ዋና መሪዎች፡ የፖለቲካ አመራሩን የያዙት ነገሥታት ወይም ገዥዎችና አስተዳዳሪዎች ሳይሆኑ፡ መንፈሳዊ መሪዎች ነበሩ። እነርሱም ካህናትና ሌዋውያን ነበሩ። ካህናቱ ከጊዜ ወደ ጊዜ ኃይላቸውና ተሰሚነታቸው እየጨመረ ስለመጣ፡ በኋላ የፖለቲካ አመራሩንም ጠቅልለው ያዙ፤ ስለዚህም ካህናቱ ከመንፈሳዊ ነገር ይልቅ፡ በፖለቲካ ጉዳዮች ማተኮር ጀመሩ። በኢየሱስ ዘመን የነበሩ የአይሁዳ መሪዎች የሃይማኖት መሪዎች ሲሆኑ፡ የአይሁድ ሕዝብ ከፍተኛ የሥልጣን አካል የሆነው የካህናት አለቆች ሸንጎ አባላት ነበሩ።

22ኛ ጥያቄ፡ ዛሬም የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በፖለቲካ ጉዳይ ውስጥ እጅግ ጠለቅ ብለው በሚገቡበት ጊዜ ችግር የሚመጣው ለምንድን ነው?

2. የእግዚአብሔርን ሕግ ማጥናትና መተርጎም ብቸኛ ኃላፊነታቸው የሆነ ጸሐፍት የሚባሉ ባለሙያዎች አገልግሎት መጀመር (ዕዝራ 7:10)፡ እንደነዚህ ዓይነት መሪዎች ተፈላጊ ነበሩ፤ ነገር ግን አደገኛም ሊሆኑ ይችላሉ። በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚገኙ አባላት በታወቁ መሪዎች ትምህርት ላይ ብቻ ከተደገፉና የእግዚአብሔርን ቃል ለራሳቸው ማጥናት ካቆሙ እነርሱም ሆኑ ቤተ ክርስቲያን በፍጥነት እየደከመ ይሄዳሉ። ከመጽሐፍ ቅዱስ እጅግ አስፈላጊ ትምህርቶች አንዱ ክርስቲያኖች ሁሉ በእግዚአብሔር ፊት ካህናት ስለሆኑ (1ኛ ጴጥ. 2:9)፡ እኛ ሁላችን የእግዚአብሔርን ቃል የማጥናትና የመተርጎም ኃላፊነት አለብን የሚል ነው።

3. ለእግዚአብሔር ቃል ሙሉ በሙሉ በመታዘዝ ጉዳይ ላይ በማተኮር፡- እነዚህ በሙያው የተካኑ ጸሐፍት ወዲያውኑ ወደ ክፉት የተለወጠ አንድ ነገር ማድረግ ጀመሩ። ግን ሕዝቡ መታዘዝ እንዳለባቸው አድርገው ተጨማሪ ሕግጋትን መስጠት ጀመሩ። ግን ይህንን ያደረጉት ለመልካም ነበር? የታወቁ የእግዚአብሔር ሕግጋትን እንዳይጥሱ ተጨማሪ ጥበቃ ማድረጋቸውን አስፈላጊ ነበር? ለመሆኑ እግዚአብሔር ሕዝቡን ያስማረከው የእግዚአብሔርን ሕግ ስለ ጣሉ አይደለምን? እነርሱ ግን ተጨማሪ ሕግጋት ቢያወጡ ሕዝቡ በጽሑፍ ያለውን የእግዚአብሔርን ሕግ ለመጣስ ብዙ ዕድል አይኖረውም ብለው አሰቡ። ብዙም ሳይቆዩ ከእግዚአብሔር ሕግ ይልቅ በዚህ

መልክ በተሰጡ ሕጎች (ወግና ልማዶች) ላይ ማተኮር ጀመሩ፤ (ማለትም፡- ምሕረት፤ ቅን ፍርድና፤ እምነትን ለመሳሰለው) ከሁሉ ይልቅ አስፈላጊ ለሆነው ለእግዚአብሔር ሕግ መታዘዛቸውን ከማረጋገጥ ይልቅ፤ ሕዝቡ እነርሱ ላወጡት ሕግ መታዘዝ አለመታዘዛቸውን በማጣራት ላይ ትኩረት አደረጉ።

23ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ይህ ተመሳሳይ ነገር በአብያተ ክርስቲያኖቻችን እንዴት ሊፈጸም ይችላል? ለ) በመጽሐፍ ቅዱስ ላይ የተጨመሩ ቤተ ክርስቲያን የምታስተምራቸው ሕጎች የትኞቹ ናቸው? ሐ) እነዚህ ሕግጋት ለክርስቲያን የማሰናከያ ዓለት የሆኑት እንዴት ነው?

አንዲት ቤተ ክርስቲያን በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ በሚገኙ ሕግጋት ላይ ሌሎች ተጨማሪ ሕግጋትን ስትጨምር፤ አንድ አደገኛ ነገር መከሰት ይጀምራል። ሰዎች ከመጽሐፍ ቅዱስ ሕግ ይልቅ የሰዎችን ሕግ መከተል ይጀምራሉ። (ማቴ. 23:23፤ ማር. 7:1-9)። ወዲያውኑ የሰዎችን ሕግ ከጠበቁ መንፈሳዊ እንደሆኑ ያስባሉ። በመቀጠልም አምልኮአቸው እግዚአብሔርን ከልብ ከማምለክ ይልቅ ሕግን መጠበቅ ወደ መሞከር ይለወጣል። የግል እምነት አስፈላጊነት ለመዳን ሕግን መጠበቅ ያሻል በሚለው ተተክቶአል። መጽሐፍ ቅዱስ ይህንን ሕጋዊነት ብሎ ሲጠራው፤ ሐዋርያው ጳውሎስ የሮሜንና የገላትያን መልእክቶች የጻፈው ይህንን አቋም በሚፃረር መንገድ ነው። (ስለ ሕጋዊነት ተጨማሪ ትምህርት ለማግኘት ገላትያ-ያዕቆብ የተባለውን የትመማ መጽሐፍ አጥና)።

4. ከዓለም የመለየት አስፈላጊነት ወዲያውኑ አይሁድ የዓለምን ሕዝብ እንዲጠሉና ከአሕዛብ ጋር ምንም ግንኙነት ሊያደርጉ እንደማይገባ እንዲወስኑ አደረጋቸው። ዕዝራና ነህምያ በግልጽ እንዳስተማሩት የእግዚአብሔር ሕዝብ ከአሕዛብ ጋር የጋብቻ ኅብረት ማድረግ የለባቸውም። ነገር ግን ከአሕዛብ ጋር ከሚደረግ ግንኙነት ሙሉ በሙሉ እንዲርቁ አላስተማሩም። በኋላ የተነሡት የአይሁድ መሪዎች ግን ከአሕዛብ ጋር ከሚደረግ ማንኛውም ዓይነት ግንኙነት መራቅ እንዳለባቸው ሕዝቡን አስተማሩ። መሪዎቹ በንጽሕና በመቆየት ላይ ትኩረት ስላደረጉ ከአሕዛብ ጋር መብላት ወይም ኅብረት ማድረግ እንደሚያረከባቸው ገመቱ። እግዚአብሔር እነርሱን የመረጠበት አንዱ ምክንያት ለአሕዛብ ብርሃን እንዲሆኑ መሆኑን ረሱ (ኢሳ. 42:6 ተመልከት)።

24ኛ ጥያቄ፡ የዚህ ዓይነት ተመሳሳይ ነገር ዛሬም በቤተ ክርስቲያን ሊፈጸም የሚችለው እንዴት ነው?

ብዙ ጊዜ በአብያተ ክርስቲያኖቻችን ከሚፈጸሙት አላዛኝ ነገሮች አንዱ፡ ክርስቲያን ካልሆኑ ሰዎች ጋር ያለንን ማንኛውንም ግንኙነት ቀስ በቀስ ማቋረጣችን ነው። በዓለም ተጽዕኖ እንዳይደረግብን ከሚገባ በላይ በመሥጋት ክርስቲያን ያልሆኑ ጓደኞች እንዲኖሩን እንኳ አንፈቅድም። ከክርስቲያኖች ጋር ብቻ እንኖራለን፤ ቢመቸን ጊዜያችንን ሁሉ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለማሳለፍ እንሞክራለን ወዘተ። እግዚአብሔር ግን ለዓለም ብርሃንና ጨው እንድንሆን ጠርቶናል (ማቴ. 5:13-16)። ይህንን ነገር መፈጸም የምንችለው ከማያምኑ ሰዎች ጋር ጎብረት ሲኖረን ብቻ ነው። ኢየሱስ የጸለየው ከዓለም ክፉ ነገሮች እንድንጠበቅ እንጂ፡ ከዓለም እንድንወጣ አይደለም (ዮሐ. 17:9-16፥18 ተመልከት)።

25ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አባሎቻቸው ክርስቲያን ካልሆኑ ሰዎች ጋር ግንኙነት በማድረግ ወንጌልን እንዲያካፍሏቸው ለማበረታታት ምን ማድረግ ይችላሉ? ለ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አባሎቻቸው ከሌሎች ክርስቲያኖች ጋር ከሚገባ በላይ አዘውትረው ጊዜያቸውን በማሳለፍ ለማያምኑ ሰዎች ሊመሰክሩ እስከማይችሉ ድረስ እንዳይሆኑ ምን ማድረግ ይችላሉ? ሐ) የምትገናኛቸው ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎች እነማን እንደሆኑ ዘርዝር። መ) ስለ ኢየሱስ የመስከርክላቸው መቼ ነበር? ሠ) በዚህ ሳምንት ለምታውቀው ለአንድ ለማያምን ሰው ፍቅር በተሞላው መንገድ ስለ ክርስቶስ ልትነግረው ቀጠሮ ያዝ። (ለምሳሌ፡- ሻይ ወይም ምሳ ጋብዘው)። ይህን ለማድረግ የምታውቀው ክርስቲያን ያልሆነ ሰው ከሌለ፡ እግዚአብሔር አንድ ሰው እንዲሰጥህና በዚህ ሳምንት ልትመሰክርለት እንድትችል ጸልይ።

5ኛ ቀን፡-

የዚህን ሳምንት ትምህርት ከልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎችን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. የሳምንቱ የአምልኮ ክፍለ ጊዜ
2. ጸሎት
3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

1. ሀ) የዕዝራ ታሪክ ስለ እግዚአብሔር ሕዝብ እንደገና አመሠራረት የሚተርክ ታሪክ የሚሆነው እንዴት ነው? ለ) በዕዝራ ዘመን ከተፈጸመው ነገር ቤተ ክርስቲያን የምትለየውና የምትመሳሰለው እንዴት ነው? ሐ) ዛሬም ቤተ ክርስቲያን ልትጠፋ የምትችልባቸውን መንገዶች ዘርዝር። መ) የቤተ ክርስቲያንን ወይም የቤተ ክርስቲያን አባላትን ሕይወት እንደገና ለመሥራት እግዚአብሔር አንተን እንዴት እንደተጠቀመብህ የሚያሳዩ ምሳሌዎችን ስጥ። ሠ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ቤተ ክርስቲያንን እንደገና ለመገንባት ምን ማድረግ ይችላሉ?
2. ሀ) በዚህ ዘመን ካሉ የቤተ ክርስቲያን መሪዎችና አስተማሪዎች እግዚአብሔር ምን እንደሚፈልግ ዕዝራ መልካም ምሳሌ ሊሆን የሚችለው እንዴት ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የእግዚአብሔርን ቃል በማወቅና በማስተማር ሥልጡን የሆኑ ሰዎችን ጥቀስ። ሐ) ዛሬ በቤተ ክርስቲያናችን የእግዚአብሔርን ቃል በሚገባ አውቀው ለማስተማር የሚችሉ የሠለጠኑ ሰዎች በጣም ጥቂት የሆኑት ለምንድን ነው? መ) አንድ ሰው እንደ ዕዝራ መሆን የሚችለው እንዴት ነው? ሠ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ልክ እንደ ዕዝራ መሆን እንዲችሉ ለመርዳት ምን ማድረግ ትችላሉ?
3. ሀ) አይሁድ በከፊል አይሁዳውያን የሆኑትን ሳምራውያን በቤተ መቅደሱ ሥራ እንዳይረዷቸው ለምን ከለከሉ? ለ) በዚህ ዘመን ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎች በአምልኮአችንና በሕይወታችን ላይ ተጽዕኖ ያደርጉ ዘንድ እንዴት ልንፈቅድላቸው እንችላለን? ሐ) ዓለም በቤተ ክርስቲያን ላይ ያላት ተጽዕኖ በተቻለ መጠን እንዲቀንስ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ምን ማድረግ ይችላሉ?
4. ሀ) አይሁድ ቤተ መቅደሱን ለመሥራት በሚሞክሩበት ጊዜ ተቃውሞውን የተጋፈጡት እንዴት ነበር? ለ) የእግዚአብሔር ሰዎች ለእግዚአብሔር አንድ ነገር ለማድረግ በሚዘጋጁበት ወቅት ብዙውን ጊዜ ተቃውሞ የሚገጥማቸው ለምን ይመስልሃል? ሐ) ይህንን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ያየኸው እንዴት ነው? መ) ዮሐ. 15: 18-21፤ 17: 11-16 አንብብ። ዓለምን አንመስልም በማለት ለሚኖሩ ክርስቲያኖች ምን የተስፋ ቃል ተገብቶላቸዋል?

ሠ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ለእግዚአብሔር የተቀደሰ ሕይወት እንዲኖሩ ከፈለጉ አባሎቻቸውን ለተቃውሞ ማዘጋጀት ያለባቸው እንዴት ነው?

5. ሀ) በዕዝራ ዘመን አይሁድ ፈጥነው በኃጢአት የወደቁት እንዴት ነበር? ለ) ቤተ ክርስቲያንም በኃጢአት የምትወድቀው ወይም ለእግዚአብሔር ያላትን ፍቅርና ለወንጌል ያላትን ቅንዓት የምታጣው እንዴት ነው? ሐ) ዕዝራ በኃጢአት ላይ ከነበረው ዝንባሌ የምንማረው ነገር ምንድን ነው? መ) በአሁኑ ዘመን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ለሚፈጸም ኃጢአት የምንሰጠው ምላሽ ምንድን ነው?

6. ሀ) ከዕዝራ ዘመን በኋላ የነበሩ አይሁድ ራሳቸውን ከአሕዛብ በጣም የለዩት እንዴት ነበር? ለ) ይህ ድርጊታቸው እግዚአብሔር እነርሱን የጠራበትን ዓላማ ያጠፋው እንዴት ነው? ሐ) ዛሬስ በዘመናችን ይህ ነገር በክርስቲያኖች ላይ የሚፈጸመው እንዴት ነው? መ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አባሎቻቸውን ክርስቲያን ካልሆኑ ሰዎች ጋር ግንኙነት በማድረግ ወንጌል እንዲያካፍሉላቸው ለማበረታታት ምን ማድረግ ይችላሉ? ሠ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች አባሎቻቸውን ከክርስቲያኖች ጋር ከሚገባ በላይ ኅብረት በማድረግና በመቆየት ለማያምኑ ሰዎች ሊመሰክሩላቸው እስከማይችሉ ድረስ እንዳይደርሱ ምን ማድረግ ይችላሉ? ረ) ግንኙነት ያለህን ክርስቲያን ያልሆኑ ሰዎች ስም ዝርዝር ጻፍ። ሰ) ስለ ኢየሱስ የመሰከርካላቸው መቼ ነበር? ሸ) በዚህ ሳምንት ለምታውቁት ለማያምን ሰው ስለ ወንጌል በፍቅር ለመመስከር ሙከራ ያደረጋችሁበትን ውጤት በሚመለከት አንዳችሁ ለሌላችሁ ንገሩ።

5. ጸሎት

ትምህርት 19

1ኛ ቀን፡- የመጽሐፈ ነህምያ መግቢያ

እንደ ዕዝራ ሁሉ ነህምያም የእግዚአብሔርን ሕዝብ እንደገና ስለ ማነጽ የሚናገር ታሪክ ነው። ምናልባት ስለ መልካም የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ከሚገኙ እጅግ ግልጽ ከሆኑ ምሳሌዎች አንዱ ይህ ነው። የእግዚአብሔር ሕዝብ እርሱ የሰጣቸውን ሥራ ውጤታማ በሆነ መንገድ እንዲያከናውኑ እንዴት ማድራጀት እንደሚቻል ያሳያል።

1ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር ሕዝቡ እንዲሠሯቸው የሚፈልጋቸውን ነገሮች ውጤታማ በሆነ መንገድ ለመሥራት ይቻል ዘንድ ጥሩ አደረጃጀት የሚጠይቁ ሥራዎችን ዘርዝር። ለ) በቤተ ክርስቲያን መሪዎች ዘንድ ጥሩ የሆነ አደረጃጀት ወይም አስተዳደር ባለመኖሩ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ በሚገባ ያልተሠሩ ሥራዎች የትኞቹ ናቸው? 2ኛ ጥያቄ፡ ነህምያን ከመጽሐፍ ቅዱስ መዝገበ ቃላት ተመልከት። ስለ መጽሐፈ ነህምያ የተጠቀሱ አንዳንድ ጠቃሚ ነገሮችን ጥቀስ። 3ኛ ጥያቄ፡ ባለፈው ሳምንት የመጀመሪያ ቀን ትምህርት ስለ መጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ የተመለከተናቸውን ነገሮች ከልስ። ጸሐፊው ማን እንደሆነ፣ በይሁዳ ላይ የነበረው ኃያል መንግሥት ማን እንደነበረና የመጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ ዋና ዋና ዓላማዎችን ዘርዝር።

ባለፈው ሳምንት የመጽሐፈ ዕዝራና ነህምያ የመጀመሪያ ዘገባዎች የተጻፉት በዕዝራና በነህምያ እንደሆነ ተመልክተናል። እነዚህ ዘገባዎች ተጠናቅረውና ወደ ይሁዳ ስለተመለሱት ምርኮኞች የሚናገረው ታሪክ ታክሎባቸው ዕዝራ-ነህምያ ወደሚል አንድ መጽሐፍ ተጠቃለሉ። የዕብራይስጡ መጽሐፍ ቅዱስ ወደ ግሪክ ቋንቋ በተተረጎመበት ጊዜ ግን ይህ መጽሐፍ በሁለት ክፍል ተከፈለ።

መጽሐፈ ነህምያ ስያሜውን ያገኘው የመጽሐፉ ዋና ገጸ ባሕርይ ከሆነው ከነህምያ ነው። እርሱም የይሁዳ ገዥ በመሆን የኢየሩሳሌምን ቅጥሮች እንደገና በበላይነት ይቆጣጠር ነበር።

የነህምያ ዘመን

ነህምያ በምርኮ ዘመን በምርኮ አገር የተወለደ አይሁዳዊ ነው። እግዚአብሔር በፋርስ መንግሥት ውስጥ ከፍተኛ ሥልጣን እንዲያገኝ አደረገው። ነህምያ የንጉሡ ጠጅ አሳላፊ ነበር። ይህ ከፍተኛ የሥልጣን ስፍራ ባይመስልም፤ ጠጅ አሳላፊነት በጥንት ዘመን የንጉሡ ወዳጅ ለሆነና በከፍተኛ ደረጃ ታማኝነት ላለው ሰው የሚሰጥ ሥራ ነበር። ጠጅ አሳላፊ ታማኝ መሆን የነበረበት ሰዎች ንጉሡን የመግደል ሙከራ የሚያደርጉበት አንዱ መንገድ በሚበላው ወይም በሚጠጣው ነገር ላይ መርዝ በመጨመር ስለ ነበር ነው፤ ስለዚህ ይህ ማለት ነህምያ የፋርስ ንጉሥ የቅርብ አማካሪ ከሆኑት ሰዎች አንዱ ነበር ማለት ነው። ነህምያ በመንግሥት ዘንድ በጣም ጥሩ ሥራ ያለውና ጥሩ ኑሮን የሚኖር ቢሆንም፤ ወገኖቹንና ጨርሶ አይቷት የማያውቃትን ኢየሩሳሌምን አልረሳም። ነህምያ እግዚአብሔርን የሚወድ፤ ስለ እግዚአብሔር ክብርና ስለ ሕዝቡ በጣም የሚገደው ሰው ነበር። የኢየሩሳሌም ቅጥር ባለመሠራቱ የእግዚአብሔር ስም ተነቅፎ ስለ ነበረና ሕዝቡም ለጠላት ጥቃት ተጋልጠው ስለ ነበር ነህምያ ስለ ደገነንታቸው ገደደውና የኢየሩሳሌምን ቅጥር በመሥራት እርሱን ይጠቀምበት ዘንድ እግዚአብሔርን ለመነ።

ነህምያ አብሮት ይሠራ የነበረው የፋርስ ንጉሥ አርጤክስስ በመባል ይታወቃል። በሥልጣን ላይ የቆየው ከ464-425 ዓ.ዓ. ነበር። አርጤክስስ በዘመነ መንግሥቱ መጀመሪያ ላይ አይሁድን ስደት እንዲደርስባቸው ያደረገ ቢሆንም፤ ለዕዝራ ግን የተለየ ርኅራኄ በማሳየት በ458 ዓ.ዓ. ዕዝራንና አንዳንድ አይሁድን ወደ አገራቸው እንዲመለሱ አድርጓል። ከ13 ዓመታት በኋላ ደግሞ ነህምያ ሌላ ቡድን እየመራ ወደ አገሩ እንዲሄድ አርጤክስስ ፈቅዶለታል። ነህምያ ወደ ኢየሩሳሌም አገሩ ከተመለሰ በኋላ ለ12 ዓመታት (444-432 ዓ.ዓ.) የይሁዳ ገዥ በመሆን አገልግሏል። ከ12 ዓመታት በኋላ ግን ወደ ፋርስ በመመለስ በአርጤክስስ መንግሥት ውስጥ እንደገና አገልግሏል። ከዚያ በኋላ በፋርስ ምን ያህል እንደቆየ ባናውቅም፤ በመጨረሻ ወደ ኢየሩሳሌም በመመለስ የይሁዳ ገዥ እንደሆነ እንመለከታለን። ለሁለተኛ ጊዜ ገዥ የሆነበት ዘመን ምን ያህል እንደሆነ አናውቅም።

ነህምያ ገዥ ሆኖ ስለሠራበት ጊዜ ብዙ የምናውቀው ነገር የለም። ከነህምያ 1-12 የሚገኘው ታሪክ በአብዛኛው የተፈጸመው ከህምያ በኢየሩሳሌም በአገልገላባቸው በመጀመሪያዎቹ ዓመታት ነው።

የነህምያ የመጀመሪያ አገልግሎት የኢየሩሳሌምን ቅጥር እንደገና መሥራት ነበር። ይህ ነገር በጣም አስፈላጊ የሆነው ለምንድን ነው? ሁለት ዋና ዋና ምክንያቶች ነበሩ፡- የመጀመሪያው፡ በጥንት ዘመን ሕዝቦች ድንገት ከሚመጣ የጠላት ጦርና ከሚዘርፍ ወራሪ የሚከላከሉበት ዋናው መንገድ የከተማ መከላከያ ቅጥር ነበር፤ ስለዚህ በኢየሩሳሌም ከተማ ዙሪያ ቅጥር እስከሌለ ድረስ የእግዚአብሔር ሕዝብ ሰላም ሊኖራቸውና የደገንነት ዋስትና ሊያገኙ አይችሉም ነበር። ይልቁንም በማያቋርጥ ፍርሃት መኖር ዕጣ ፈንታቸው ነበር። ልክ ቅጥሩ እንደተሠራ ሕዝቡ በመንፈሳዊ ሕይወታቸው ላይ በማተኮር የእግዚአብሔርን ቃል ለመስማትና ለመታዘዝ የነበራቸውን ፈቃደኝነት ማየት የሚያስገርም ነው።

ሁለተኛ፡- የኢየሩሳሌም ቅጥሮች የእግዚአብሔር ሕዝብ ያሉበት መንፈሳዊ ሁኔታ ምልክት ነበሩ። ቅጥሮቹ እስካልተሠሩ ድረስ እግዚአብሔር ስሙን ሊያኖርባትና ሊመለከባት ተስፋ ለሰጣት ለዚህች ከተማ በቂ ትኩረት እንደሌለ የሚያሳይ ነበር። እግዚአብሔር ሊመለከበት ባለው ስፍራ ስሙን ለማኖር ቃል ገብቶ ነበር። የእግዚአብሔር ከተማ የነበረችው የኢየሩሳሌም ውጫዊ ሁኔታ የእግዚአብሔርን ሕዝብ የልብ መንፈሳዊ አቋም የሚያንጸባርቅ ነበር።

4ኛ ጥያቄ፡ የአብያተ ክርስቲያናቶችን ውጫዊ ሁኔታ ብዙ ጊዜ መንፈሳዊ ሁኔታቸውን የሚያመለክተው እንዴት ነው?

የነህምያ አስተዋጽኦ

1. የነህምያ የመጀመሪያ አስተዳደር (1-12)

ሀ. ከህምያ ስለ ኢየሩሳሌም ሰማ (1)

ለ. ከህምያ ወደ ኢየሩሳሌም ተጓዘ (2)

ሐ. በኢየሩሳሌም ቅጥር ይሠሩ የነበሩ ሰዎች ዝርዝር (3)

መ. የኢየሩሳሌም ቅጥር ሥራ የገጠመው ተቃውሞ (4)

ሠ. የኢየሩሳሌም ቅጥር ሥራን ያስቆሙ ውስጣዊ ችግሮች (5)

ረ. የቅጥሩ ሥራ ተፈጸመ (6)

ሰ. ወደ ይሁዳ የተመለሱ ምርኮኞች ዝርዝር (7)

ሸ. በዕዝራ አመራር ሥራ የተነሣ መንፈሳዊ መነቃቃት (ተሐድሶ) (8-10)

ቀ. በኢየሩሳሌም የሚኖሩ ሰዎች ተመረጡ (11)

በ. የካህናት ዝርዝርና የቅጥሩ መመረቅ (12)

2. የነህምያ ሁለተኛ አስተዳደር፣ መንፈሳዊ ተሐድሶ (13)

2ኛ ቀን፡ - ነህምያ 1-4

5ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ለአንድ የተዋጣለት የቤተ ክርስቲያን መሪ በጣም አስፈላጊ ባሕርይ ምን ይመስልሃል? መሪው ምን መሆን አለበት? ምንስ ማድረግ አለበት? ወዘተ. ለ) በኢትዮጵያ ውስጥ የተዋጣላቸው የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ናቸው ብለህ የምታስባቸውን አንዳንድ ሰዎች በምሳሌነት ጥቀስ። ሐ) ውጤታማ ያደረጋቸው ነገር ምንድን ነው?

በመሪነት እግዚአብሔር የሚጠቀምበት ሰው ምን ዓይነት ነው? የፈረሱ መንፈሳዊ ቅጥሮችን እንደገና በመሥራት ጠንካራ ቤተ ክርስቲያንን መመሥረት በሚያስችል መንገድ የእግዚአብሔርን ሕዝብ መምራት የሚችል ምን ዓይነት ሰው ነው? መጽሐፈ ነህምያ ስለ እንደዚህ ዓይነት ሰው ይነግረናል። ይህ ሰው ነህምያ ነበር። ነህምያ ውጫዊና የሚታይ የነበረውን የኢየሩሳሌምን ቅጥር ለማሠራት ኃላፊነት የነበረበት ፖለቲካዊ መሪ ቢሆንም፣ የእግዚአብሔር ሕዝብ የፈረሱ የቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ ቅጥሮችን እንደገና ሊሠሩ በሚችሉበት መንገድ እንዴት መምራት እንደሚቻል በርካታ ነገሮችን ከእርሱ እንማራለን። በነህምያ ጥናታችን እግዚአብሔር ነህምያን ሊጠቀምበት የቻለው በእግዚአብሔር ፊት በነበረው መንፈሳዊ ሕይወትና የእግዚአብሔርን ሕዝብ ለመምራት በነበረው የአስተዳደር ችሎታ እንደነበረ እንመለከታለን።

6ኛ ጥያቄ፡ ነህምያ 1-4 አንብብ። ሀ) ስለ ነህምያ ግለጥ። ስለ ነህምያ መንፈሳዊ ሕይወት ከእነዚህ ቁጥሮች የምንማረው ነገር ምንድን ነው? ለ) ከእነዚህ ቁጥሮች ስለ ነህምያ የማቀድና የመምራት ችሎታ ምን እንማራለን? ሐ) የኢየሩሳሌምን ቅጥሮች እንደገና ለመሥራት በሞከረ ጊዜ፣ ነህምያን ያጋጠሙትን የተለያዩ ችግሮችና ትግሎች ጥቀስ።

የንጉሡ አርጤክስስ ጠጅ አሳላፊና አማካሪ የነበረው ነህምያ የሚኖረው በፋርስ መንግሥት ዋና ከተማ በሱሳ ባለው ቤተ መንግሥት

ውስጥ ነበር። አንዳንድ ዘመዶችና ሌሎች አይሁዶች ከኢየሩሳሌም ወደ ፋርስ ነህምያን ለመገባዘን መጡና የኢየሩሳሌም ከተማ የነበረችበትን ሁኔታና የእግዚአብሔር ሕዝብም በዚያ እንዴት እንደሚኖሩ ነገሩት።

ነህምያ እግዚአብሔርን የሚፈራ ታላቅ መሪ ያደረጉትን የሚከተሉትን ነገሮች ተመልከት፡-

1. ነህምያ የእግዚአብሔር ሕዝብ ስለ ነበሩበት ሁኔታ የሚገደው ሰው ነበር። የሚኖረው በኢየሩሳሌም አካባቢ ባይሆንም፤ ጉዳዩ ያሳስበው ስለ ነበር ሕዝቡን በሚመለከት ወደ እርሱ የመጡትን አይሁድ ጠየቀ። ነህምያ ሕዝቡ ስለ ነበሩበት አሳዛኝ ሁኔታ ሲሰማ አለቀለ። እንዲሁም በእግዚአብሔር ፊት ጸመና ጸለየ።
2. ነህምያ የጸሎት ሰው ነበር። በመጽሐፈ ነህምያ በአጠቃላይ ሁኔታዎች አስችጋሪ በሚሆኑበት ጊዜ ነህምያ ፊቱን ወደ እግዚአብሔር ሲመልስ እንመለከተዋለን።

7ኛ ጥያቄ፡ የሚከተሉትን ጥቅሶች ተመልከት፡- ነህ. 1:4፤ 2:4፤ 4:9፤ 6:9 ሀ) በእነዚህ ጥቅሶች ነህምያ የጸለየባቸውን ጊዜያትና ስለምን እንደጸለየ ዘርዘር። ለ) ከእነዚህ ጥቅሶች ስለ ጸሎት የምንማረው ነገር ምንድን ነው?

3. ነህምያ የእግዚአብሔርን ቃል ያውቅ ነበር። በምዕራፍ 1 የተጻፈውን የነህምያን ጸሎት ስንመለከት፤ ነህምያ የይሁዳን ታሪክ እንደሚያውቅ ማለትም የሙሴን ሕግ፤ እግዚአብሔር ከእስራኤል ጋር የገባውን ቃል ኪዳንና እግዚአብሔር ሕዝቡን እንደገና ለማደስና ለማገጽ የሰጠውን ተስፋ በሚገባ ማወቁን እንመለከታለን።
4. ነህምያ ኃጢአቱንና የአባቶቹን ኃጢአት የሚናዘዝ መሪም ነበር። ነህምያ ከእግዚአብሔር ጋር ያለውን ጎብረት የሚያበላሽና የሚያጠፋ፤ እግዚአብሔር ለጸሎቱ ሊሰጠው ያለውን መልስ የሚያግድ አንዳችም ነገር እንዳይኖር የሚፈልግ ሰው ነበር። ኃጢአት ይህንን ሊያደርግ እንደሚችል ያውቅ ስለ ነበረ ኃጢአቱን ተናዘዘ።
5. ነህምያ ሥራው ውስጥ ለመግባት ራሱን በማዘጋጀት፤ ሕዝቡን እንደገና ለመሥራት እንዲጠቀምበት እግዚአብሔርን ለመነ። እግዚአብሔርን ሌላ ሰው እንዲያስነሣ አልጠየቀውም፤ ግን

ለእግዚአብሔር ምን መሥራት እንደሚችልና ያንን ለማድረግ ምን እንደሚጠበቅበት ጠየቀ።

8ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እነዚህ አምስት መንፈሳዊ መመዘኛዎች ለቤተ ክርስቲያን መሪዎች የሚያስፈልጉት ለምንድን ነው? ለ) በሕይወትህ ውስጥ የሚኖሩትስ እንዴት ነው? ሐ) በእነዚህ አምስት የሕይወትህ አቅጣጫዎች ለማደግ የምትችለው እንዴት ነው?

ነህምያ 2-3 የነህምያን የአስተዳደር ብቃቶች ይነግሩናል። በመጨረሻም ወደ ኢየሩሳሌም እንደሚመልሰውና የፈረሰውን ቅጥር እንደገና የመሥራት ሥራውን ሊያከናውን የሚችለው እግዚአብሔር እንደሆነ ቢያውቅም፡ እግዚአብሔር በሰዎች መገልገል ደስ እንደሚለውም ያውቅ ነበር፤ ስለዚህ ነህምያ ጸለየና ዕቅድ አወጣ። ነህምያ መጸለይ በጀመረበት በኪሰሊቭ፡ በኅዳር ወርና ወደ ኢየሩሳሌም ለመሄድ ፈቃድ በጠየቀበት በኋላን፡ በመጋቢት ወር መካከል የአራት ወራት ልዩነት አለ። እግዚአብሔር የንጉሡን ልብ ሲከፍት፡ ነህምያ ለመንቀሳቀስ ዝግጁ ነበር። ነህምያ እግዚአብሔር ጸሎቱን እንደሚመልስ ሰላመነ፡ በኢየሩሳሌም ለምን ያህል ጊዜ እንደሚቆይና ሥራውን ለመሥራት ምን እንደሚያስፈልገው፡ ሄዶም ምን እንደሚሠራ ለንጉሡ ለመናገር ተዘጋጅቶ ነበር። ነህምያ የዕቅዱን ምንነት በሚመለከት ንጉሡ እስኪጠይቀው ድረስ አልጠበቀም፤ ነገር ግን በእምነት አስቀድሞ ዐቀደ። እግዚአብሔር በሮችን እስከሚከፍትለት ድረስም ጠበቀ። ጥሩ የቤተ ክርስቲያን መሪ ሁልጊዜ የእግዚአብሔርን ሥራ እንዴት እንደሚሠራ የሚያቅድ፡ ሥራውን ለማሻሻል ምን መደረግ እንዳለበትና እንዴት ማደረግ እንዳለበት የሚወስን የተግባር ሰው ነው።

ቅጥሮቹን እንደገና ለመሥራት ምን እንደሚያስፈልግ ለማወቅ የፈረሱትን የኢየሩሳሌምን ቅጥሮች እየዘረ በመተገኘቱ የነህምያን የአስተዳደር ብቃት እንመለከታለን። ከዚያም ሕዝቡን በሥራው ውስጥ እንዲሳተፉ ጠየቃቸው። አንድ ጥሩ መሪ ሁልጊዜ እንደሚያደርገው፡ ነህምያ ሥራውን ብቻውን ለመሥራት ጥረት አላደረገም፤ ነገር ግን በርካታ ሰዎች በሥራው እንዲሳተፉ የተቻለውን አደረገ። ነህምያ እያንዳንዱ ሰው አንድ የተወሰነ ኃላፊነት እንዲወስድ ሥራውን ከፋፈለ። በነህምያ ምዕራፍ 3 በቅጥሩ ሥራ ላይ የተሰማሩትን ሰዎች ስም ዝርዝር እናገኛለን። ሥራውን የሠሩት ሰዎች ምን ዓይነት እንደነበሩ መመልከት

መልካም ነው። የከተማ ሹማምንት፣ ነጋዴዎች፣ ድሆች፣ የሃይማኖት መሪዎች፣ ወንዶች፣ ሴቶች ወዘተ ነበሩ። ሥራውን አንሠራም ያሉ የቴቁሌ መኳንንት ብቻ ነበሩ (ነህ. 3:5)። እነርሱ ትዕቢተኞች ነበሩ።

9ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መሠራት ካለባቸው ሥራዎች አንዱን ጥቀስ። ለ) ይህ ሥራ ከፍጻሜ እንዲደርስ መወሰድ ያለበት እርምጃ ምንድን ነው? ሐ) ይህ ሥራ በሚገባ ወደ ፍጻሜ እንዲደርስ ለተለያዩ ሰዎች ሥራዎችን ለማከፋፈል የሚቻለው እንዴት ነው? መ) በዚህ ሥራ ውስጥ ለመሳተፍ ትችል ዘንድ እግዚአብሔር በሩን እንዲከፍትልህ በጸሎት ጠይቀው።

10ኛ ጥያቄ፡ ኤፌ. 4:11-13 አንብብ። ሀ) እነዚህ ቁጥሮች የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ለአባላት ማድረግ ስላለባቸው ነገሮች የሚናገሩት ምንድን ነው? ለ) ይህ በቤተ ክርስቲያን የተፈጸመው እንዴት ነው?

በነህምያ ምዕራፍ 4 ቅጥሩ መሠራት ከተጀመረ ወዲህ ስለ ተፈጠረው የመጀመሪያ ተቃውሞ እንመለከታለን። ማንኛውም ሰው ለእግዚአብሔር ለመሥራት ሲጀምርና የእግዚአብሔር ሕዝብም ለመሥራት ሲደራጁ፣ ሥራውን ለማቆም ተቃውሞ መፈጠር ይጀምራል። ይህ ተቃውሞ በቤተ ክርስቲያን ክልል ውስጥ በሚገኙ፣ ወይም ከቤተ ክርስቲያን ውጭ ከሚገኙ ሰዎች ሊመጣ ይችላል። መሪዎች ማረጋገጥ ያለባቸው ነገር የእግዚአብሔር ሥራ በተቃውሞ ውስጥ ሁሉ የሚቀጥል መሆኑን ነው። በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ስለተቃውሞ የሚከተሉትን ነገሮች ተመልከት፡-

1. በመጀመሪያ፡ ተቃውሞ የመጣው ፈዝ በተቀላቀለበት ንግግር መልክ ነበር። የአይሁድ ሕዝብ ጠላቶች የነበሩት ጦቢያና ሰንባላጥ ሌሎችም፡ ሕዝቡ በሚሠሩት ሥራ ላይ በመቀለድ ተስፋ ቆርጠው ሥራውን እንዲያቆሙ ለማድረግ ሞከሩ።

11ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ሰዎች ሌሎች ስለ እነርሱ የሚሉትን ነገር በሚመለከት የሚገዳቸውና በሚቀልዱባቸውም ጊዜ ተስፋ ቆርጠው የጀመሩትን ሥራ የሚያቆሙት ለምንድን ነው? ለ) የዚህ ዓይነት ተቃውሞ በክርስቲያኖች ላይ ሲሠራ ያየኸውን ምሳሌ ስጥ።

2. ሁለተኛ፡ ተቃውሞው በሕዝቡ ላይ ችግር የማድረስ ወይም ጥቃት የማምጣት መልክ ያዘ። በእርግጥ ጠላቶቻቸው በዚህ ስፍራ

የማጥቃት ዛቻ ብቻ ነው ያሰሙት። ብዙ ጊዜ ለቤተ ክርስቲያን የሚከብደው በቀጥታ የሚመጣው ስደት ሳይሆን የጥቃትና የስደት ዛቻ ነው። ከኢየሩሳሌም በስተ ሰሜን ይገኝ የነበረው የሰማርያ ገዥ ሰንባላጥና ሌሎችም ግብረ አበሮቹ ሠራተኞቹን ባልጠበቁት ሰዓት ሊያጠቋቸው አስፈራሯቸው። የነህምያ መልስ ግን የሚያስገርም ነበር። በመጀመሪያ፤ ሊጠበቃቸው የሚችል እግዚአብሔር ብቻ እንደሆነ የተገነዘበበትን ጸሎት ነህምያ ጸለየ። ሁለተኛ፤ ነህምያ ሕዝቡ ሊደርስ ከሚችል ጥቃት ለመከላከል በተጠንቀቅ እንዲቆሙ አደረገ። ሦስተኛ፤ ነህምያ የሕዝቡን ትኩረት ይጠብቀናል ወዳለው ወደ እግዚአብሔር መለሰ። አራተኛ፤ ሕዝቡ ሥራውን መቀጠላቸውን አረጋገጠ። ሕዝቡ ራሳቸውን ለመጠበቅ ብለው፤ ሥራቸውን ከማቆም ይልቅ ሥራውን እንዲቀጥሉ አደፋፈረ። ነህምያ ሰይጣን ሥራውን ለማስቆም እንደሚጥር ያውቅ ስለ ነበር፤ ሕዝቡ ሥራውን እንዲቀጥሉ አበረታታቸው።

እነዚህ ሁለት ዘዴዎች ሰይጣን የእግዚአብሔርን ሥራ ለማስቆም ብዙ ጊዜ የሚጠቀምባቸው መንገዶች ናቸው። ሁለቱም ዘዴዎች ያነጣጠሩት በእግዚአብሔር ሕዝብ እንጂ በመሪው ላይ አልነበረም። ነገ ደግሞ ሰይጣን ሥራውን ለማስቆም መሪውን ነህምያን እንዴት እንዳጠቃ እንመለከታለን።

12ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ቤተ ክርስቲያንን ስለ መምራት ከእነዚህ ምዕራፎች የተማርካቸውን ትምህርቶች ዘርዝር። ለ) እነዚህ እውነቶች በሕይወትህ በተግባር ላይ የሚውሉባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

3ኛ ቀን፡ - ነህምያ 5-10

ማንኛውም የቤተ ክርስቲያን መሪ በተጋለጠ ስፍራ ላይ ያለ ነው። ሰይጣን በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የሚገኘውን ማንኛውንም አባል የሚያጠቃ ቢሆንም፤ በተለይ በቀጥታ የሚያነጣጥረው በቤተ ክርስቲያን መሪዎች ላይ ነው። ጥቃቱን የሚያደርገው በሦስት ዋና ዋና ፈተናዎች ነው። አንደኛ፤ በትዕቢት ይፈትናቸዋል። ሰይጣን መሪዎችን በኃይላቸው፤ በችሎታቸውና በውጤታማነታቸው እንዲታበዩ ይፈትናቸዋል፤ በዚህ ዓይነት በእግዚአብሔር ላይ መታመናቸውን ስለሚያቆሙ ያለ ውጤት ይቀራሉ። በሁለተኛ ደረጃ የገንዘብ ፍቅር ያጠቃቸዋል። በዚህም ሕዝቡ በአደራ የሰጡአቸውን ገንዘብ ያለ አግባብ ይጠቀሙበታል። በሦስተኛ ደረጃ፤ መሪዎች በፍትወተ ሥጋ እንዲወድቁ ያደርጋል።

13ኛ ጥያቄ፡ መሪዎች በእነዚህ ሦስት ፈተናዎች ሲወድቁ ያየኸው እንዴት ነው?

ሰይጣን ሕዝቡን ተስፋ በማስቆረጥ፡ በስደትና በማስፈራራት ሊያሸንፋቸው ስላልቻለ፡ እስራኤላውያንን በሌላ መንገድ ማጥቃት ጀመረ። ጥቃቱንም በተለይ የሕዝቡ መሪ በነበረው በነህምያ ላይ አነጣጠረ።

14ኛ ጥያቄ፡ ነህምያ 5-10 አንብብ። ሀ) ሰይጣን በእስራኤላውያን መካከል የአሳብ መከፋፈል እንዲመጣ ያደረገው እንዴት ነበር? ለ) ሰይጣን ነህምያን ለማጥፋት የሞከረው እንዴት ነበር? ሐ) የኢየሩሳሌምን ቅጥር ለመሥራት የፈጀው ጊዜ ምን ያህል ነበር? መ) የእግዚአብሔርን ቃል የማንበብ ውጤትስ ምን ነበር?

የእግዚአብሔር ሕዝብ በዓላማቸው አንድ ሲሆኑ፡ ለእግዚአብሔር በመታዘዝ ሲኖሩና ለእርሱ ለመሥራትም ሲስማሙ ሰይጣን ይፈራል። አንድ ሰው ለብቻው ተነጥሎ መሥራቱ አያስፈራውም። ነገር ግን በመንፈስ ቅዱስ ኃይል የታጠቁ ክርስቲያኖች በአንድነት ሆነው በቡድን የእግዚአብሔርን ሥራ ከፍጻሜ ለማድረስ መሥራት ሲጀምሩ ይፈራል።

15ኛ ጥያቄ፡ ሀ) እግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን እንድትሠራ የጠየቃትንና በግል ከሚሠሩ ይልቅ በቡድን ቢከናወኑ የበለጠ በጥሩ ሁኔታ ሊሠሩ የሚችሉ ነገሮችን ዘርዝር። ለ) በእግዚአብሔር ሥራ ውስጥ የሚሳተፉት የቤተ ክርስቲያኖችን አባሎች ጥቂቶች የሆኑት ለምንድን ነው? ሐ) ብዙ አባላትን ማሳተፍ የምንችልባቸውን መንገዶች ዘርዝር (ኤፌ. 4፡11-13 ተመልከት)።

ነህምያ የኢየሩሳሌምን ቅጥር የሚሠሩ ሰዎችን ሲያደራጅ ተቃውሞ ተነሣበት። በቅድሚያ ተቃውሞው የመጣው የእግዚአብሔርን ሕዝብ ተስፋ ለማስቆረጥና ስደትን እንዲፈሩ በማድረግ ነበር። ይህ ዘዴ ውጤት ሳያስገኝ ሲቀር፡ ሰይጣን ሌሎች መንገዶችን ሞክረ።

በመጀመሪያ፡ ሰይጣን በአይሁድ መካከል መከፋፈልን ሊያመጣ ሞክረ (ነህ. 5)። በነህምያ ዘመን በእስራኤል ምድር ራብ ነበር። በተጨማሪ የፋርስ መንግሥት የሚጠይቀው ግብር ለሕዝቡ ሸክም ሆነ፤ ስለዚህ አንዳንድ ሰዎች ግብር ለመክፈልና የሚበሉትን ለማግኘት ሲሉ

መሪታቸውን ለሀብታሞች መሸጥ ነበረባቸው። ሌሎች ደግሞ ልጆቻቸውን ለባርነት አሳልፈው መስጠት ነበረባቸው። የሚያሳዝነው ነገር ሀብታም የሆኑ አይሁድ ይህን አጋጣሚ ለመጠቀም መሞከራቸው ነው። ገንዘባቸውን ከድሆች አይሁዳውያን ላይ በርካሽ ዋጋ መሪት ለመግዛት ተጠቀሙበት፤ እንዲሁም የገዛ ሕዝባቸውንም በባርነት ያዙ።

16ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬም በኢትዮጵያ ይህ እንዴት ሊፈጸም ይችላል? ለ) በእንደዚህ ዓይነት አስቸጋሪ ጊዜያት ሀብታም ክርስቲያኖች ማድረግ ያለባቸው ነገር ምንድን ነው? ሐ) መዝ. (35)፡10፤ (140)፡12 አንብብ። እግዚአብሔር ወደ ድሆች የሚመለከተው እንዴት ነው?

ነህምያ የአይሁድን መሪዎች በተለይም ገንዘባቸውን ያለ አግባብ በመጠቀማቸውና ለወንድሞቻቸው ምሕረት ባለማሳየታቸው ሀብታሞቹን ገሰጸቸው። ይህ ጉዳይ መከፋፈልን ሊያመጣና የተጀመረው ሥራ እንዲቆም ሊያደርግ ይችላል ነበር፤ ነገር ግን ነህምያ በፍጥነት ስብሰባ በመጥራቱና ለችግሩ መፍትሔ በመፈለጉ፤ የመከፋፈል ነገር ቀረና የቅጥሩ ሥራ ቀጠለ።

ሁለተኛ፡ ጦቢያና ሰንባላጥ ነህምያን ማጥቃት በመጀመር ሥራውን እንዲተው ለማድረግ ሞከሩ። እነዚህ ሰዎች መሪው ከሥራው ከተለየ ሥራው እንደሚቆም ያውቁ ነበር። መሪው በቅርቡ የማይከታተለው ከሆነ ወይም ብዙ ጊዜ በሥራው ላይ ከሌለ ሥራው ሊሠራ አይችልም። ጦቢያና ሰንባላጥ ለነህምያ መልካም የሚመስለውን አሳባቸውን አቀረቡለት። ስለ አሳባቸው ለመመካከርና ሰላምን በአንድነት ለማምጣት ስለሚቻልበት መንገድ በመሰባሰብ እንዲወያዩበት አሳብ አቀረቡለት። እና ከኢየሩሳሌም 30 ኪሎ ሜትር ርቆ በይሁዳ ጫፍ የሚገኝ ስፍራ ነበር። ነህምያ ግን ሥራውን ትቶ ወደዚያ መሄድ እምቢ አለ። እግዚአብሔር ቅጥሩን ይሠራ ዘንድ እንደጠራው ያውቅ ነበር፤ ስለዚህ ሥራው እስኪጠናቀቅ ድረስ በዚያ ሥራ ላይ መቆየትን መረጠ።

17ኛ ጥያቄ፡ አንድ መሪ እግዚአብሔር ከሰጠው ሥራዎች እጅግ ሊርቅ የሚችልበትንና በዚህ ምክንያት ሥራው እየተዳከመ ሊሄድ የሚችልባቸውን መንገዶች ዘርዝር።

ሦስተኛ፡ ጠላቶቻቸው በሕዝቡ ፊት የነህምያን መልካም ምስክርነት ለማበላሸት ሞከሩ። ለነህምያ ግልጽ ደብዳቤ ላኩለት። የደብዳቤው አሳብ

በንጉሡ ላይ ለማመፅ መሞከርህ ተሰምቶአልና ይህንን ማረጋገጫ ወደ
ንጉሡ ከመላካችን በፊት ናና እንማከር የሚል ነበር።

ለአንድ መሪ ምስክርነቱን መጠበቅ በጣም አስፈላጊ ነገር ነው።
ሕዝቡ መሪውን የማያምነው ከሆነ፤ ወይም መጥፎ ምስክርነት ካለው
ወዲያውኑ የቤተ ክርስቲያኒቱ አባላት እርሱን መከተል ያቆማሉ። የነህምያ
ምላሽ ግን የሚያስፋፉት ወሬ ውሸት መሆኑን በሕዝቡ ሁሉ ፊት ማሳወቅ
ነበር። ነህምያ በእነዚህ ሁሉ ተቃውሞዎች ውስጥ ሥራውን እንዲቀጥል
ከእግዚአብሔር ዘንድ ብርታትን ጠየቀ። አንድን መሪ እጅግ ተስፋ
ሊያስቆርጡት ከሚችሉት ነገሮች አንዱ፤ የሚፈጽመውን ተግባር ሌሎች
ሰዎች በተሳሳተ መንገድ ሲረዱትና በሐሰት ሲወነጅሉት ነው። ሕዝቡ
ሁሉ እውነትን ያውቁና ይረዱ ዘንድ የተፈጸሙትን ተግባራት ለመግለጥ
መሞከር አስፈላጊ ቢሆንም፤ መሪዎች በእንደዚህ ዓይነት የሐሰት ውንጀላ
ሊረቱ አይገባም።

አራተኛ፤ ጠላቶች ነህምያ ስለ ሕይወቱ እንዲሠጋና ሕይወቱን
ለማዳን ወደ ቤተ መቅደስ ሸሽቶ ካልተሸሸገ እንደሚገደል በመናገር
አስፈራሩት። ይህም የነህምያን ምስክርነት ለማበላሸት የተደረገ ሙከራ
ነበር። ነህምያ በጣም ቢፈራና ሕይወቱን ለማዳን ብሎ ቢደበቅ ኖሮ፤
ሕዝቡም ራሳቸውን መጠበቅ እንደሚያስፈልጋቸው አውቀው ሥራውን
ሊያቆሙ ይችሉ ነበር። መሪዎች ከሌሎች የቤተ ክርስቲያን አባላት ሁሉ
በተሻለና በበለጠ ሁኔታ በስደት ጊዜ ራሳቸውን ለመሸሸግና ለመከላከል
መሞከር ጨርሶ የለባቸውም። ስደትን ለመጋፈጥ፤ አስፈላጊ ከሆነ
ለወንጌል ለመሞት እንኳ፤ የመጀመሪያዎቹ መሆን አለባቸው። መሪዎች
ደፋሮች ሲሆኑና ተቃውሞን ሲጋፈጡ፤ ሕዝቡ ድፍረትን ያገኛሉ።
መሪዎች ግን ሕይወታቸውን ለመጠበቅና ለመሸሸግ ከሞከሩ፤ ሕዝቡም
ለወንጌል ከመኖር ይልቅ ሕይወታቸውን በመጠበቅ ላይ ያተኩራሉ።

ነህምያና ሕዝቡ በጠላቶቻቸው ሙከራ ለመሸነፍ ፈቃደኞች
ባለመሆናቸውና በአንድ አሳብ አብረው ስለሠሩ የቅጥሩ ሥራ በ52 ቀናት
ውስጥ ተጠናቀቀ።

18ኛ ጥያቄ፤ ስለ ቤተ ክርስቲያን አመራር ከነህምያ ሕይወትና ከቅጥሩ
መሠራት ምን ለመማር እንችላለን?

19ኛ ጥያቄ፡ በነህምያ 8-10 እንደተጻፈው በሕዝቡ መንፈሳዊ እንቅስቃሴ ውስጥ የእግዚአብሔር ቃል እውቀት ምን ድርሻ ነበረው?

በምዕ. 7 ከምርኮ ወደ ኢየሩሳሌም የተመለሱ ሰዎች ስም ከተዘረዘረ በኋላ፡ በዕዝራና በነህምያ መሪነት በእስራኤል ስለ ተካሄደው መንፈሳዊ መነቃቃት (ተሐድሶ) እናነባለን። አንዳንድ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ቁሳቁሳዊ የሆኑ ሌሎች ነገሮችን መገንባት በጣም ቀላል ነው፤ ነገር ግን የሰዎችን መንፈሳዊ ሕይወት መገንባት በጣም አስቸጋሪ ነው። ነህ. 8-10 በእስራኤል የቅጥሩ ሥራ ከተፈጸመ በኋላ ስለተካሄደው መንፈሳዊ መነቃቃት ይገልጣል። ስለ መንፈሳዊ መነቃቃት የሚከተሉትን ነገሮች ተመልከት፡-

1. መንፈሳዊ መነቃቃት የተጀመረው ሰዎች የእግዚአብሔርን ቃል ማንበብና ማጥናት በጀመሩበት ጊዜ ነው፤ (ነህ. 8:4-9)። ዕዝራ ለሕዝቡ የእግዚአብሔርን ቃል በሚያነበበት ጊዜ ሕዝቡ ለእግዚአብሔር ቃል እየታዘዙ እንዳልኖሩ ተገነዘቡ። ብዙ ሰዎች የዕብራይስጥን ቋንቋ ማለትም መጽሐፍ ቅዱስ መጀመሪያ የተጻፈበትን ቋንቋ የማይረዱ ስለነበሩ፡ ነህምያ ሕዝቡ መልእክቱን እንዲረዱ ቅዱሳት መጻሕፍትን ወደ አራማይክ ቋንቋ በቃል ይተረጉምላቸው ነበር።
2. የእግዚአብሔር ቃል በእንባ የተረጋገጠ የግል ንስሐን ወደ ሰዎቹ ሕይወት አመጣ፤ (ነህ. 8:9)። ሕዝቡ የእግዚአብሔርን ቃል በሰሙ ጊዜ እያንዳንዱ ሰው በኃጢአት እንደሚኖር ተገነዘበ። ይህም ጥልቅ ገዘን፤ ልቅሶና በእግዚአብሔር ፊት የግል ንስሐን አስከተለ።
3. የእግዚአብሔርን ቃል ማንበብና መረዳት ሕዝቡን ለእግዚአብሔር ወደ መታዘዝ መራቸው። ሕዝቡ ከ800 ዓመታት በፊት ከኢያሱ ዘመን ወዲህ ከተከበሩት በዓላት ሁሉ በላቀ ሁኔታ የዳስ በዓል አከበሩ።
4. የእግዚአብሔርን ቃል ማንበብ በሕዝብ ፊት በግልጽ መናዘዝንና ንስሐን አመጣ። ሕዝቡ በግል ስለ ኃጢአታቸው ማወቅ ብቻ ሳይሆን፤ የእግዚአብሔር ጉባኤ እንደ መሆናቸው መጠን ስለ ኃጢአታቸው በአንድነት በግልጽ ከተናዘዙ በኋላ ንስሐ ገቡ።

5. ሕዝቡ ለእግዚአብሔር ለመታዘዝ መወሰናቸውን ለማሳየት በመሪዎቻቸው በኩል ከእግዚአብሔር ጋር የነበራቸውን ቃል ኪዳን አደሱ። እንዲሁም ለሙሴ ሕግጋት እንደሚታዘዙ በጽሑፍ ለእግዚአብሔር ቃል ሰጡ። በተለይ ከአሕዛብ ጋር ላለመጋባት መወሰናቸውን፣ በሰንበት መግዛትና መሸጥ እንደሚያቆሙ፣ አሥራትና ምጽዋት በመስጠት የቤተ መቅደሱን አገልግሎትና የአምልኮ መሪዎች የሆኑትን ሌዋውያኑን እንደሚደግፉ ቃል መግባታቸው ተገልጿል።

20ኛ ጥያቄ፡ ሀ) መንፈሳዊ መነቃቃት (ተሐድሶ) በእግዚአብሔር ሕዝብ ላይ ስለሚያስከትለው ውጤት፤ በእስራኤል ሁሉ ላይ በኃይልና በፍጥነት ከተስፋፋው ከዚህ መንፈሳዊ መነቃቃት ምን እንማራለን? ለ) የዚህ ዓይነቱ መንፈሳዊ መነቃቃት ለቤተ ክርስቲያናችን ያስፈልጋል ብለህ ታስባለህ? ምክንያትህን ግለጥ። ሐ) የዚህ ዓይነቱ መንፈሳዊ መነቃቃት እንዲኖር የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሊያደርጉት የሚገባ ነው ብለህ የምታስበውን ነገር ተናገር። መ) የዚህ ዓይነት መንፈሳዊ መነቃቃት በቤተ ክርስቲያን ውስጥ ፈጥኖ እንዲመጣ ጸልይ።

4ኛ ቀን፡ - ነሐምያ 11-13

ሕዝቡ ስለ ኃጢአታቸው ሕዝባዊ ኑዛዜ በማድረጋቸውና ለእግዚአብሔር ሕግጋት ለመታዘዝ በግልጽ ቃል ኪዳን በመግባታቸው ብቻ ይህ ውሳኔ ለረጅም ጊዜ ይቆያል ማለት አይደለም። ቤተ ክርስቲያንን በሚመለከት የሚያሳዝነው ነገር እግዚአብሔርን ለመከተልና ለእርሱም ለመታዘዝ ብዙ ጊዜ በርካታ ቃል ኪዳን ብንገባም፤ ወዲያውኑ ባለመታዘዝ መመላለሳችን ወይም ቤተ ክርስቲያን ብዙውን ጊዜ መልሳ በኃጢአት ስለምትወድቅ፤ ሕዝቡ ለእግዚአብሔር የተስፋ ቃል ከመግባታቸው በፊት በነበሩበት ሁኔታ መኖር መጀመራቸው ነው።

21ኛ ጥያቄ፡ ሀ) በቤተ ክርስቲያንህ ውስጥ ሰዎች ለእግዚአብሔር የሚያደርጓቸውን አንዳንድ የተስፋ ቃሎች ዘርዝር። ለ) ከእነዚህ ተስፋዎች አብዛኛዎቹ ሳይፈጸሙ የሚቀሩት እንዴት ነው? ሐ) ለእግዚአብሔር የገባሃቸው አንዳንድ የተስፋ ቃሎችን ጥቀስ። መ) ከገባሃቸው የተስፋ ቃሎች መካከል የፈጸምሃቸው የትኞቹ ናቸው? ሠ) ያልፈጸምሃቸው የትኞቹ ናቸው? ረ) ልትፈጽማቸው ያልቻልክበት ምክንያት ምንድን ነው?

22ኛ ጥያቄ፡ ነህምያ 11-13 አንብብ። ሀ) ነህምያ ኢየሩሳሌምን እንደገና በሕዝብ ለመመላት ምን አደረገ? ለ) የኢየሩሳሌም ቅጥር ለእግዚአብሔር አልፎ የተሰጠበትን ሥርዓት ግለጥ። ሐ) ነህምያ ከፋርስ ከተመለሰ በኋላ ወደ ኢየሩሳሌም ያመጣቸውን የተለያዩ መንፈሳዊ መነቃቃቶች ዘርዝር።

አሁን የኢየሩሳሌም ቅጥር ተሠርቶ ስላለቀ ነህምያ ሌሎች ሁለት ዓላማዎች ነበሩት። በመጀመሪያ፡ በኢየሩሳሌም የሚኖሩ በርካታ ሰዎችን መፈለግ ሲሆን፡ ይህም ከተማይቱ ባዶ እንዳትሆን ለማድረግ ነበር፤ ስለዚህ ነህምያ ሕዝቡ ዕጣ እንዲጥሉና ከየአሥሩ ሰው አንድ ሰው በኢየሩሳሌም እንዲኖር ወሰነ።

ሁለተኛ፡ ነህምያ የቅጥሩን መሠራት ምክንያት በማድረግ በሚኖረው መንፈሳዊ በዓል ላይ የሚያገለግሉ መዘምራንና የሃይማኖት መሪዎችን አደራጀ። ቅጥሩን ለመጨረስ የቻሉት በእግዚአብሔር እርዳታ መሆኑን ተገንዝበው ስለ ነበር ምርጫውን ለእግዚአብሔር አሳልፈው ሰጡት። ነህምያ ሕዝቡንና መዘምራኑን በሁለት ቡድን በማደራጀቱ ከቅጥሩ ጫፍ አንሥቶ በኢየሩሳሌም ቅጥር ዙሪያ እየዘመሩ እግዚአብሔርን ያመሰግኑ ነበር። ለሕዝቡ ሁሉ ይህ ታላቅ በዓል ነበር።

ነህምያ የይሁዳ ገዢ ሆኖ ለ12 ዓመታት ከሠራ በኋላ ወደ ፋርስ በመመለስ ከንጉሥ ጋር መሥራት ጀመረ። በዚያ የቆየው ስንት ጊዜ እንደነበር ባናውቅም፡ በመጨረሻ ወደ ኢየሩሳሌም ተመልሶ እንዲኖር ተፈቀደለት። የሕዝቡ መንፈሳዊ ሕይወት በከፍተኛ ሁኔታ ስለቀነሰና በኃጢአት ስለ ወደቁ፡ ነህምያ ለተወሰነ ጊዜ ከእነርሱ ርቆ እንደ ነበር በግልጽ ያሳየናል።

ነህምያ ወደ ኢየሩሳሌም በተመለሰ ጊዜ ሕዝቡ በኃጢአት ወድቀው አገኛቸው። ነህምያ በፈሪህ እግዚአብሔር ላይ የተመሠረተ የኃጢአት ጥላቻ ነበረው። ሕዝቡ በቅድስና መኖር እንዳለባቸው የወሰነ ሰው ነበር፤ ስለዚህ ወዲያውኑ እርምጃ ወሰደ። በመጀመሪያ፡ እንግዶች (ባዕዳን) የሆኑ ሰዎች በሙሉ ወደ ቤተ መቅደስ እንዳይመጡ አገለላቸው (ነህ. 13፡1-3)።

ሁለተኛ፡ የእግዚአብሔር ሕዝብ ጠላት የነበረውንና ካህኑ ኤልያሴብ በቤተ መቅደሱ አጠገብ አንደኛው ክፍል ውስጥ እንዲኖር የፈቀደለትን

ጠቢያን አባረረ። ነህምያ የጦቢያ ክፋት ሕዝቡን እንዲበክል አልፈለገም፤ ስለዚህ የጦቢያ የሆኑትን ንብረቶች ሁሉ አውጥቶ በመንገድ ላይ በተናቸው።

ሦስተኛ፡ ነህምያ ሕዝቡ አሥራት ለሌዋውያን መስጠት ማቆማቸውና በዚህም ምክንያት ሌዋውያን የአምልኮ ፕሮግራም የመምራት አገልግሎታቸውን አቋርጠው፤ ሥራ ፍለጋ በይሁዳ ሁሉ ለመበተን እንደተገደዱ ተገነዘቡ። ነህምያ ሕዝቡ አሥራት እንዲሰጡና ሌዋውያንም አምልኮ ወደ መምራት አገልግሎታቸው እንዲመለሱ አደረገ።

አራተኛ፡ ነህምያ ሕዝቡ አናደርግም ብለው ቃል ከገቡት ነገሮች መካከል፡ በሰንበት የመሸጥና የመግዛት ነገር ሲለማመዱ ተመለከተ፤ ስለዚህ የከተማይቱ በሮች ዓርብ ማምሻውን ተዘግተው ሰንበት (ቅዳሜ) ካለቀ በኋላ ብቻ እንዲከፈቱ አዘዘ። ነጋዴዎቹንም ከእንግዲህ በሰንበት ቀን ቢመጡ እንደሚቀጡ በመንገር አስጠነቀቃቸው። (ማስታወሻ፡- ለአይሁድ ሰንበት የሚጀምረው ዓርብ ማምሻውን ከ12 ሰዓት በኋላ ሲሆን፤ የሚያበቃው ቅዳሜ ከ12 ሰዓት በኋላ ወደ ማታ ነው።)

አምስተኛ፡ ሕዝቡ ከአሕዛብ ጋር መጋባት ጀምረው ነበር። እንደምታስታውሰው፡ ይህንን አናደርግም ብለው ቃል ከገቡ ብዙ ዓመታት አላለፉም ነበር (ዕዝራ 10:2፤ 10-14)። ነህምያ በታላቅ ቁጣ ሕዝቡን ተራገመ፤ ጠጉራቸውን ነጩ፤ ባዕዳን ሚስቶቻቸውንም እንዲያባርሩ አደረገ።

23ኛ ጥያቄ፡ ሀ) ዛሬ በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የምናደርጋቸውንና ከእነርሱ መንጻት የሚገባንን ተመሳሳይ ነገሮች ዘርዘር። ለ) የነህምያን ምሳሌነት በመከተል ቤተ ክርስቲያንህን እንዴት ልታነጻ ትችላለህ? ሐ) ከነህምያ ሕይወትና ለኃጢአት ከነበረው ጥላቻ የምንማረው ምንድን ነው?

የመጽሐፈ ነህምያ ዋና ዋና ትምህርቶች

ከመጽሐፈ ነህምያ ልንማራቸው የምንችለው በርካታ ነገሮች ቢኖሩም፡ ሦስቱ ግን በጣም አስፈላጊና ከሌሎቹ የላቁ ናቸው።

1. አንዲት ቤተ ክርስቲያን ልትገነባና ጤነኛ ልትሆን ከተፈለገ ተገቢ የሆኑ መሪዎች ያስፈልጓታል። እነዚህ መሪዎች ከሁሉ በፊት ተገቢ

መንፈሳዊ መመዘኛዎችን ማሟላት አለባቸው። እግዚአብሔርን መውደድ አለባቸው፤ ለእግዚአብሔር ሕግ ሊገዳቸው ያስፈልጋል፤ ኃጢአትን ሊጠሉና የጸሎት ሰዎች ሊሆኑም ይገባል።

2. መሪዎች እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን የሰጣትን ሥራ እንዲሠሩና ውጤታማ በሆነ መንገድ እንዲፈጽሙ ለማድረግ በሚያስችል ሁኔታ፤ የእግዚአብሔርን ሕዝብ ሊያደራጁትና ሊያቅዱ ይገባል። ቤተ ክርስቲያን በሚገባ መደራጀት አለባት። እንዲሁም እያንዳንዱ የቤተ ክርስቲያን አባል የተሰጠውን መንፈሳዊ ስጦታ አካሉን ለማገጽ እንዲያውለው በተናጠል የተለየ ኃላፊነት ሊሰጠው ይገባል።
3. ቤተ ክርስቲያን ለእግዚአብሔር ልታደርግ የገባቸውን ግዴታ ዘወትር ልታድስ ያስፈልጋታል። አይሁድ ኃጢአታቸውን በግልጽ እንደተናዘዙ እኛም ኃጢአታችንን በመናዘዝ ራሳችንን በግልጽ በቡድን ማገጸት አለብን። ለእግዚአብሔርም በመታዘዝ ግልጽ ቃል ኪዳን ማድረግ አለብን። ወደ ኃጢአት ላለመመለስም ጥንቃቄ ማድረግ አለብን። ለእግዚአብሔር የገባነውንም ግዴታ ያለማቋረጥ ልናድሰው ያስፈልጋል። የቤተ ክርስቲያን መሪዎች በተለይ የሕዝባቸውን የሕይወት ንጽሕና ለመጠበቅ ጠንቃቆች መሆን አለባቸው።

24ኛ ጥያቄ፡ ሀ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እነዚህን ሦስት እውነቶች ማወቅና ከሕይወታቸው ጋር ማዛመድ የሚያስፈልጋቸው ለምንድን ነው? ለ) በቤተ ክርስቲያን የእነዚህን ሦስት እውነቶች መኖር ወይም አለመኖር የምታየው እንዴት ነው? ሐ) በአሁኑ ጊዜ በቤተ ክርስቲያን ከእነዚህ ሦስት እውነቶች በጣም አስፈላጊ የሆነውና የሚፈለገው የትኛው ነው? መ) ይህን ያልክበት ምክንያት ምንድን ነው?

5ኛ ቀን፡ -

የዚህን ሳምንት ትምህርት ክልስና ለሳምንታዊ ስብሰባ ዝግጅት ይረዳህ ዘንድ የውይይት ጥያቄዎቹን ተመልከት።

ሳምንታዊ ስብሰባ

1. የሳምንቱ የአምልኮ ጊዜ
2. ጸሎት

3. የትምህርቱ ክለሳ

4. ውይይት

1. ሀ) ነህምያን እግዚአብሔርን የሚፈራ መሪ ያደረጉትን መንፈሳዊ ብቃቶች ግለጥ። ለ) እነዚህ ብቃቶች አስፈላጊ የሆኑት ለምንድን ነው? ሐ) አብዛኛዎቹ የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ይህ ብቃት አላቸውን? መልስህን አብራራ። መ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች እነዚህን ብቃቶች በሕይወታቸው የሚያገለብቱት እንዴት ነው?
2. ሀ) ከነህምያ የምንማረው የመልካም አስተዳደር መመሪያ ምንድን ነው? ለ) ለመልካም የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ይህ የሚያስፈልገው ለምንድን ነው? ሐ) እነዚህን መመሪያዎች ለቤተ ክርስቲያናችን መሪዎች እንዴት እናስተምራቸዋለን?
3. ሀ) ሰይጣን የኢየሩሳሌምን ቅጥር ሥራ ለማስቆም የሞከረባቸውን የተለያዩ መንገዶች ዘርዘር። ለ) በሠራተኞቹ ላይ ለማድረግ የሞከረው ነገር ምን ነበር? ሐ) በነህምያ ላይ ለማድረግ የሞከረው ነገር ምን ነበር? መ) ዛሬም ቢሆን ሰይጣን በቤተ ክርስቲያን ይህንኑ ተመሳሳይ ዘዴ የሚጠቀመው እንዴት ነው? መልስህን አብራራ።
4. ሀ) በዕዝራ መሪነት የተደረገውን መንፈሳዊ መነቃቃት አብራራ። እንዴት ተጀመረ? የመኖሩስ ማረጋገጫ ምን ነበር? ለ) የእግዚአብሔር ቃል እውቀት በመንፈሳዊ መነቃቃት ውስጥ የነበረው ሚና ምንድን ነው? ሐ) መንፈሳዊ መነቃቃት ዛሬም ያስፈልጋል? መልስህን አብራራ። መ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መንፈሳዊ መነቃቃት እንዲጀመር ልታደርግ የምትችላቸውን ነገሮች ዘርዘር። ሠ) በቤተ ክርስቲያን ውስጥ መንፈሳዊ መነቃቃት እንዲጀመር የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ሊያደርጉት የሚችሉት ነገር ምንድን ነው?
5. ሀ) ነህምያ ወደ ፋርስ በሄደ ጊዜ የሕዝቡ መንፈሳዊ ሕይወት ምን ሆነ? ለ) ይህ የሆነው ለምን ይመስልሃል? ሐ) ዛሬም በቤተ ክርስቲያናችን ውስጥ ተመሳሳይ ነገር የሚፈጸመው እንዴት ነው? መ) ነህምያ በሕዝቡ ሕይወት ኃጢአትን ሲያይ ምን ያደርግ ነበር? ሠ) የቤተ ክርስቲያን መሪዎች ስለ ኃጢአት ያላቸው ምላሽ እንደ ነህምያ የመሆኑ አስፈላጊነት ምንድን ነው? ረ) ቤተ ክርስቲያን ለእግዚአብሔር ያላትን መንፈሳዊ ፍቅር ታድሰ ዘንድ ልታደርጋቸው የሚገቡ ነገሮች ምንድን ናቸው?

5. ጸሎት